

70.141

Jankovics,

Versek

N. M.







OSZK

P. o. hung.  
~~898. rd~~

# VERSEK.

34

IRTA

JANKOVICS MARCZELL.

OSZK  
Országos Széchényi Könyvtár



POZSONY.

—

EDER ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL.

1899.



# VERSEK.

IRTA

JANKOVICS MARCZELL.



POZSONY.

—

EDER ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBÓL.

*1899. évi  
687. sz.*



Magyar Széchenyi Könyvtár

70141



M. N. MUSEUM KÖNYVTÁRA  
T. Nyomt. Növendéknapló  
1899. év 687. sz.

ANYÁMNAK.







ÓSZK

Magyar Nemzeti Múzeum

## A magyar ember teremtése.

Ádámot a teremtéskor  
Készen várta édene;  
A magyart nem így teremté  
A magyarok istene!  
Megalkotta messze földön,  
Ott, hol a hajnal hasad —  
És azt mondá: »ha kell éden,  
Úgy keress hát tenmagad!«

S mert e földön páros élet  
Csupán az igazi lét:  
Kivette a jó uristen  
A magyar szív jobb felét . . .  
Nem mint Éva, oldalcsontból,  
Szívből lett a feleség —  
Az úr maga is azt mondta,  
Ily asszonyt nem láta még!

Keresett is hont a magyar,  
 Itt a szép paradicsom,  
 Hol folyam sír, alföld nevet,  
 Égbe pillant hegyorom;  
 S mert megszerzé becsülettel,  
 Nagyon vigyáz is reá —  
 S nincs arkangyal, a ki innen  
 Egykönnyen kihajtaná.

Magyar leány, magyar asszony  
 Külömb ám, mint Éva volt:  
 A ki miatt szegény Ádám,  
 Keservesen meglakolt;  
 O az édent el nem játszsza  
 S akkor is, ha férje vét,  
 Szive tiszta melegével  
 Menti meg szent tűzhelyét.

Ment is volna így a dolog,  
 Szépen, jól és boldogan,  
 De megesett, hogy a jóból  
 Manapság sok oda van!  
 . . . Akkor történt, mikor hullott  
 Istennyila és eső,  
 Mikor istent megbántotta  
 Valami nagy cselszövő . . .

Nagyon meg is haragudott,  
 Ha nézett a földre le,  
 Hol igaznak alig marad  
 Egy tenyéryi kis helye . . .  
 S örökszavát honi földre  
 Így zúgta a zivatar:  
 »Nem lehet, hogy már e földön  
 Mennyben éljen a magyar!«

Mert Magyarhon menyország volt,  
 Ez volt itten csak a bűn —  
 S hogy tanuljon a magyar is  
 Egy kicsit a keserűn:  
 A sok irígy szomszédságot  
 Teremtette istenünk,  
 Hogy ezek megpaprikázzák  
 Az édeset is nekünk!

S hogy látta a magyar ember  
 Az irígyet mindenütt,  
 Ki a tiszta boldogságba  
 Keveri a keserűt, —  
 Elment a szép Balatonhoz,  
 Meg sem állt a halmokig, —  
 Felnézett a magas égre,  
 Hol a nagy isten lakik.

Levette ott a kalapját,  
 S ilyen szókat susogott:  
 »Én istenem megteremtél, —  
 Én kerestem hajlokot;  
 Hálás voltam; ki nem üztél,  
 S most visel meg az idő —  
 Teremts olyat, mitől kedvem  
 Ragyogása visszajő.«

Vörös csókot hintett a nap  
 Szét a zöld Somló hegyen, —  
 E sugárral mondá isten  
 Ezt a szent szót: »Úgy legyen!«  
 S másnap már dús gerezdekkel  
 Pompázott a venyige . . .  
 Így teremté a magyar bort  
 Isten ajkán az ige.

De a jóbor igazában  
 Enyhülést csak nem adott,  
 Szegény magyar ezentúl is  
 Egyre sírva vigadott.  
 Láta ezt a magyar asszony —  
 És éjt napot összetett,  
 Hogy a férfi homlokáról  
 Elűzze a felleget!



Ki is ment a kis tanyára,  
Hol aranyt hint napsugár,  
S mályvarózsán tánczba perdül  
Szép pillangó, gyors bogár;  
Egy pacsirta éppen akkor  
Kezdett édes éneket:  
Hajnaltól vitt Délibábnak  
Ábrándos üzenetet . . .

Hallgatózott a menyecske,  
Hogy a szive repesett —  
Lelkendezve futott haza,  
Bozótban majd elesett;  
S mit künt hallott, eldalolta  
Édes férje kebelén —  
Igy termett a magyar nóta  
Künt a puszta közepén! —



## Vörös szegfű.

Nem siralomvölgy e régi világ itt,  
Bárha nyomor köde is lepi el!  
Mért adta az isten tarka virágit?!  
— Hogy áldjon e tiszta szülötteivel!  
Ha nincs, hová néznem, nincs, kibe biznám  
— Itt pirul egy kis gyöngye szirom, —  
A föld kebelén ez ősi talizmán,  
Mely hirdeti: volt egy paradicsom.

S könnyű omol itt is! — egy pusztai szálé . . .  
A bőkezű ég sokat úgy kifeled —  
Míg büszke, hatalmas a rózsakirályné  
Kertbirodalma népe felett . . .  
S egy kis forradalmár terveket érlel —  
A rózsza hatalma hanyatlani kezd . . .  
»Jó a szabadság hajnali széllel!«  
— A vérvörös szegfű hirdeti ezt . . .

Ezóta tűzöm ki, — felér aranyékkal —  
 Más érdemrendnek nem adna helyet;  
 Föld pora, égi sugár nevelik fel  
 Tiszta szabadság-rendjeletem, —  
 Hadd mosolyogjon a szív közelében,  
 S juttassa eszembe pírja a vért,  
 Mit kész vagyok ontani száz csatatéren  
 Minden szabad érzés- s gondolatért.

S ha míg odakünt még enyhe tavasz van,  
 — Bent barna fejemre hullik a hó, —  
 S szemem nem látja a sást a magasban, —  
 S lelkem a béke-hazába való:  
 Kis asztalomon friss szegfű virága  
 Új kikeletre derítse telem —  
 És varázsolja elém szaga, lángja,  
 Álmodat, ifjukor és szerelem!

S hol a sír- melegágnak tiszta virága  
 Túlról egyedül lehető izenet, —  
 Ha csókot küldtök e messze világba,  
 Hogy felmelegítse kihült szívemet:  
 Ne hozzatok ott se délszaki pálmát,  
 Siromra babért kezetek ne tegyen,  
 Ne oszsa kicsiny nefelejts szívem álmát, —  
 Fejfám disze lángszinü szegfű legyen!

## Őszi szántás.

Őktóberi napnyugváskor  
A határt bejárom,  
Hogy mégegyszer bámuljalak  
Hervadó világom, —  
Pirkadt lombon, őszikéken  
Esti harmat gyöngye,  
Őszi szántás omladozó  
Fekete göröngye.

Őszi szántás — levélhullás —  
Dalos had elszéled —  
S fonnyadásban, haldoklásban  
Mégis mennyi élet!  
Nem fél ez az ólomvilág  
Dértől, fagytól, véstül:  
Elmulás nincs: — a mindenség  
Csak aludni készül . . .

Nem is érted szomorkodom  
 Szunnyadó természet,  
 Ki csak lankadt szempilláid  
 Csupódását érzed . . .  
 S arra ébredsz, hogy ajkadon  
 A nap csókja éget —  
 S hazatérő madár dala  
 Kelteget fel téged . . .

Hisz te tudod: mire ébreszt  
 Tavaszregg világa —  
 Tudod: küzdés-, szenvedésed  
 Sohsem volt hiába!  
 S hogy az őszi szántás között  
 Rajtad elmerengem:  
 Írigy vagyok, — nagyon írigy —  
 Csak ez egy bánt engem . . .

Egy tavasz van életünkben —  
 Sohsem jó egy másik . . .  
 Hervadozunk, korhadozunk  
 Örök elalvásig, —  
 Mi is hiszünk ébredésben,  
 S e hit véghetetlen —  
 De hogy mire ébredünk fel  
 Olyan ismeretlen . . .

Tavasz-e az? s milyen tavasz?  
Napos-e, mosolygó?  
Hol lesz hazánk? a sirgödör?  
Vagy egy titkos bolygó? . . .  
S elporladt sziv, lesz örömöd  
Vagy emlékezésed?! —  
Ne tégy, ne tégy oly irigygyé  
Elalvó természet!

Milyen nap fog sütni nekünk  
Ott valahol távol?  
— Üzend meg ezt őszi napfény  
Vörös láthatárról!  
Hozzánk jut-e, át te rajtad  
Kedveseink könnye?  
— Óh áruld el, őszi szántás  
Fekete göröngye!

---



## Karácsonyi levél.

Ésillog a hó, csip a szellő,  
Fényes a sok kirakat;  
A »kisisten« jár a földön,  
Örömököt osztogat.  
Hány levelet olvas el ma,  
Hogy megtudja igazán:  
A millió kicsike szív  
Karácsonyra mit kíván?

Ejnye, milyen jó is lesz az:  
Én is irok levelet,  
És elküldöm óhajtásom  
Kicsiny isten teneked.  
Leülök a kályha mellé,  
Gyertyalángnál megirom,  
Végigfutok még egypárszor  
Vigyázva minden soron.



»Tudd meg édes jó istenem,  
 Hogy lelkem vágya mi, —  
 Te mindent látsz — nem kell hát azt  
 Hosszasan elmondani:  
 Tőlem innen nem is messze  
 Lakik egy kis barna lány  
 Nem lelsz jobbat, ha szétnézesz  
 Eged minden angyalán.

Ezt a kis lányt kis istenem  
 Feleségül add nekem!  
 Hisz te tudod, hisz te érted,  
 Hogy mennyire szeretem.  
 Karácsonykor téged kér csak  
 Minden gazdag és szegény —  
 Nem haragszol? — ugy-e, hogy nem  
 Hogy én sem voltam szerény!«

Igy megírtam a levelet  
 És legittén elviszem,  
 Hogy eljusson föl az égbe,  
 Egy fenyőre ráteszem;  
 Az isten vág karácsonyfát —  
 Megtalálja levelem;  
 Elolvassa — s meg is hallgat  
 A hogy én őt ismerem!

---

Egy pusztáért a Balaton mellett . . .

A legelső bimbófakadásra  
Bánatos lesz lelkem vágyódása;  
Ha benézek az ég nyílt szemébe  
S rám mosolyog a kikelet képe:  
Örülök a rügynek, áldó napnak, —  
Sugára jó, mint a jó szó rabnak —  
— De a lelkem mégis búval telett  
Egy pusztáért a Balaton mellett . . .

Verőfényes, édes május reggel  
A templomba mentek hü lélekkel;  
Én nem megyek! — másutt istenségem!  
— Egy tenyérni zöld oázist nékem!  
Hol a tömjén kikeleti illat,  
Mely tudj' isten egész a szívig hat . . .  
Ott az istent keresni nem kellett  
A kis pusztán a Balaton mellett . . .

Itt a lélek minden jója, szépe  
Pár percz alatt ízre porrá tépve;  
Fullasztó e szobák levegője,  
Még a gyémánt is üveg lesz tőle . . .  
Óh jöjjetek! — az ám a világ ott!  
Tanuljatok tiszta igazságot,  
Magyar érzést, igaz bűt, — szerelmet . . .  
A kis pusztán a Balaton mellett!

Dallá válott gondolatom szálljon  
Arra messze át a fellegáron — —  
Hová lelkem ezer erő huzza,  
Liljomos rét, ezüst-nyárfás puszta . . .  
Csalódásim kedves délilábja,  
Vágyaimnak édes ne-továbbja . . .  
Bocsássatok! — lelkem eltévelygett  
Ott valahol a Balaton mellett!

## Várakozás, vágyakozás . . .

Levél se' rezdül, csak az almafán  
A bokrétás virágok ezrei —  
A zsongó raj, a dolgos, a vidám  
Hintázva szálldos mézet gyűjteni; —  
Behunyt szemmel e zsongást hallgatom,  
— Mily tiszta, édes ez a munka itt . . .  
Elkábít a sok illatos szírom —  
És várok, várok . . . isten tudja, mit!

Hanyatt fekszem a bársonyos fűben  
Hímes ruháju almafám alatt  
Egy madár rebben fel jó kedvűen —  
Szivemből meg felszáll egy gondolat;  
— A habos báránnyfelhő is megáll,  
Lágyan ringatja csipkés szárnyait —  
Mit keresek az ég csodáinál?!

Ah várok, várok, — isten tudja, mit!


Mit is keresnék az ätherbe' fenn?  
 A földre vissza! — vadrózsabokor,  
 Luczernás táblák, róna végtelen,  
 Ezüstlevelű délczeg nyárfasor . . .  
 A nap igazgyöngyökkel hinti be  
 Ringó vetések lágy hullámain . . .  
 Keresek, nézek, — hisz kell jönnie,  
 Mert várok, várok, — isten tudja mit! . . .

De mit mélázok?! — jertek könyveim,  
 És regéljete, és meséljete!  
 Hadd mulatok a mult történetin,  
 Nagy lelkek, hadd beszélék véletek!  
 Nem, még sem! — holt betűt olvasni kár,  
 Mikor az isten könyve nyitva itt —  
 Lánghazádból mit hoztál napsugár?  
 — Mert várok, várok — isten tudja mit . . .

Óh anyám, te ismered lelkemet,  
 Mondd meg, mondd, mi ez a vágyakozás?  
 Jól esik, de fáj — bárki is nevet —  
 Mi ez az űr, e titkos, e csodás?  
 Érzem, itt lakik, itt a balfelen, —  
 De nevét nem tudom kimondani —  
 Anyám, ki ismersz, szeretsz végtelen,  
 Mondd, mi ez édes, fájós valami?!



## A Balaton színezüst hulláma . . .

 Balaton színezüst hulláma  
Ringatózik parti fák alatt,  
És eltűnik az apró kavics közt,  
Mint a szívben annyi gondolat . . .  
Hogyha ott állsz, csöndben elmélázva,  
S elmerengsz a messze bérczeken,  
Egy gondolat — bár nyomot sem hagyna —  
Annnyi közt egy, úgy-e, jut nekem!

S ha künt jársz a mosolygó tanyákon  
Hol az isten kertet ültetett,  
Hol pillangó rezgő vadvirágból  
Szívja ezt az édes életet:  
Szedsz virágot, s szirmát fosztogatva  
Tépelődöl száz kérdéseken —  
Egy virág csak — bárha el is hervad —  
Annnyi közt egy, úgy-e, jut nekem!



S midőn este a ház előtt ültök,  
 Ha a nyári esti pír kihalt,  
 És tiszta lelked pacsirtaszója  
 Elcsicserg egy balatoni dalt:  
 Ily dal, mely a fénybogárral együtt  
 Átszáll csöndes puszta téreken,  
 Ily dal, mely a szív legszebb beszéde,  
 Annyi közt egy, — úgy-e, jut nekem!

És ha annyi közt egy jut nekem tán,  
 Érte szívem szászszor annyit ad, —  
 Dalos lelkem édes üdülésre  
 Hozzád küldöm száz mértföldön át;  
 Csapongó kedvben osztozni véled,  
 S enyhülni búban hozzád siet:  
 Mert istenemre! — e férfi szívben  
 Minden. minden gondolat tied!

## Első pöröm.

Hová lelkennek szép aranyvirága?

Mi készül itt? cziprán tükörbe néz . . .

Jól áll nagyon új rózsaszín ruhája,

És még rózsásabb arcza megigéz!

S lebegve szálldos, mint a kis libella,

Karomban nyugtot perczig sem talál, —

»Igen jó férjem, — készülődni kell ma,

Hisz este lesz a honvédtiszti bál!«

Megint kedélyed víg csalfáskodása!

De nagy hamis vagy, hát nem is csoda.

A »Háztartás«-ról lesz felolvasás ma,

S tanulni mink is elmegyünk oda.

Igaz! ma színház . . . ép az »Erdő szépe«

. . . A páholyodban ekkor néztelek . . .

»De kedves férjem, már mi jut eszébe?

Ezek csak mind már rég megunt helyek.«

De gyöngyöm, ott a tánc neked mit érne?

Hisz csárdást, négyest együtt lejténénk;  
Mert jó urad a tánczra téged kérne — —

És szebb boldogság itthon a miénk!  
Nem szorulsz te czifra szép huszárra,  
S hozok cigányt, még hozzánk is, ha kell...

»De jó atyus, ha tánczom annyi várja!

A négyest mind már rég ígértem el!«

Lánczhordta asszony! — Édes gyöngyömadta!

Még sem megyek, mert fáj fejem nagyon,  
És szép kegyed meg itthon lesz miatta,

S kimentí ez: „jó férjem nem hagyom!”  
. . . »Igy jobb is, mintha ottan udvarolna, —  
Igyék teát — és gondoljon reám —  
A báli hőség ártalmára volna;  
Asszony vagyok, már nem kell gardedám!

Ki úr a háznál, végre is meglátom!

Fogam között ezt mormogám: gyerek!  
És válra kaptam vén prémes kabátom —  
Hát azt hiszed, hogy én mit sem merek?  
A csárda, kantin mind azt hangoztassák,  
Mily vakmerő a régi czimbora —  
Köszöntlek újra szép aranyszabadság,  
És régi gazdánk lángizű bora!

Ha kell neked táncz, kell nekem bor, nóta,  
[... Ha vesztenék most, vón' ez káröröm, —  
Ügyvédekésem s házas éltem óta  
Legeslegelső éppen e pöröm . . . ]  
Dörmögve mentem s addig mendegéltem . . .  
. . . Hizelgve szállt a kis madár elém:  
»Hogy jöttem vissza, ezt magam sem értem,  
— Kocsink a bálra már megrendelém!«

## Altatás.

Zümögtem a kis vaságyban  
— Szászszor is az est-imát —  
Ujjaimmal rajzolgattam —  
Talán ez nyugalmat ad!  
Számoltam a ketyegést is,  
Az óra éjféltre jár —  
Jó anyácskám, segíts rajtam,  
Szeretnék aludni már!

Anyám áldott kezeivel  
Átsimított arczomon,  
Puha kézzel megvizsgálta  
Nem ég-e a homlokom?  
Megcsókolt s fülembé súgta  
»Késő, késő este van:  
Szép, kalászos rónaságra  
Gondolj édes kis fiam!



S mindjárt aludtam. Kezemben  
 Éreztem anyám kezét,  
 S lelkendezve szaladgáltam  
 Künt a rónán szanaszét . . .  
 Halk zsonogás, harangbúgás —  
 Pirkadozó napkelet —  
 Úgy folyik ott az aratás,  
 Mint az istentisztelet.

Láttam a delelő gulát,  
 Mely kutgémnél megpihen, —  
 Láttam pacsirtát fürödni  
 Délibábok fényiben,  
 Kis pacsirtát, mely dalával  
 Betölti a rónatért; —  
 Édes álom! — kis lelkemnek  
 Nyugodalma visszatért.

Elmult e kor, sok czudar év  
 Nyomja fáradt vállamat —  
 Bizony isten, fehér holló  
 Ma a békés pillanat!  
 Békét várok, álmot kérek,  
 Annyi gondtelt éjszakán —  
 Jer hozzám a messzeségből  
 Áldott szóval jó anyám!

S lassan, lassan elmúlnak a  
Tisztító tűz sebei,  
A megnyugvást fáradt elmém  
Bágyadozva keresi . . .  
Szerte foszlik sorra minden:  
Eszme, kín, gond és dolog —  
Szép kalászos rónaságra  
Ábrándozva gondolok.

OSZKA

Országos Széchényi Könyvtár

## Szerény lettem.

Megállok künt az utcza sarkán,  
Elöttem százan mennek el —  
Jön szőke, barna, egyre tarkán —  
Óh, engem egy sem érdekel.  
Szétnézek a hólepte téren,  
Szelíden jó, kit vártam én —  
S egy pillantással kell beérnem,  
De fénysugára mind enyém!

Beszélnék — szólnék — súgnék hévvel —  
S némán emeltem kalapot —  
Rám néz beszélő két szemével,  
És annyit mond csak: »jó napot«  
Ez apró két szó odavetve  
Hány milliószer hangzik el . . .  
S most Tőle: lelkem napkeletje,  
Mely szivemben csodát mivel . . .

S ti azt tartjátok, látva engem —  
 »Ez nem tanult szeretni még —  
 Mászt tesz, kinek hű szerelemben  
 Elméje, szíve, lelke ég;  
 Első szerelme lesz, — hiába —  
 Az ily szerény és gyermekes, —  
 Ki járt már életiskolába,  
 Az bátran más utat keres . . . «

Hallgassatok! — nem értitek meg  
 Két árva lét történetét —  
 S mit kell kiállni hű sziveknek,  
 Ha sorsuk végzet tépi szét . . .  
 Míg állok ott csöndben habozva:  
 Leküzdöm önnön lelkemet —  
 S minden lemondás szászszorozza  
 A lelkemben szerelmemet.

## Lesz virág!

Éz az édes róna!? . . . puszta hósivatag, —  
Hóvá lett a homok, jéggé vált a patak;  
Ez a zsuppos csárda? — csak egy nagy hó fuvát,  
Jéggönggyel fűzte be szép árvalányhaját.  
Rónám, ha délibáb arczodon a mosoly:  
Tán a bánatod e keringő ködgomoly?  
S ha csókot hozza szellő, az illatot,  
Ez a fagyos vihar keserved jajja most?!

Sohse' busulj rónám, lesz, minek lenni kell,  
A jó öreg isten téged sem feled el!  
Pírt ád vadrózsádnak napsugaras ege, —  
Nem kell annak sohsem üvegház melege!  
Jót hoznak napjaid, bármily keserűek;  
Hajnal sír harmatot a pusztai fűnek;  
Idegen kertésznek nem kell öntöznie:  
Mefakad liliom picziny szírom szíve.



S pusztai magyar, neked is van teled ?!  
Búval vagy esketve, vagy árnyként jár veled ?  
Nézz ki csak tavasszal, köszönts napsugarat,  
Hol elbódít mező pillangót, madarat —  
Nézz végig a tarka, a bokrétás tanyán,  
Hajolj le a földre, susogd: »édes anyám !  
A föld kerekségén paradicsom vidék,  
Kedves virágaid miért olyan üdék ? !«

És a jó magyar föld halkán felelni fog,  
Hímes pázsit minden füve, szírma susog :  
Az idegen kertész nem ápol engemet ;  
Isten örömkönnye hoz termő meleget ; —  
A te szívedben is van ezernyi virág.  
És józan elmédben ragyogó napvilág, —  
S kivirul, — ha kertész el nem rontja megint —  
Független, szabadon, örök törvény szerint.

## A harangozó.

Harangozó volt mint apja;  
Ismerte jól a nagy toronyt,  
Gyermekkorában madárfészkért  
Nem egyszer titkon felosont.  
Ilyenkor apja mesterségét  
Ő rajta gyakorlá legott:  
Fiának izmos hallóival  
Jó nagyokat harangozott.

Szóval; — mi lett, — annak nevelték;  
Hatalmas volt a hivatás!  
A kötelet marokra fogni  
Nem is érté úgy senki más.  
S mégis gunyolták. A korcsmában  
Nem óvta ettől meg a rang —  
Fülébe sugták: »Ugy-e, bátya,  
Kendért fizet a nagy harang! . . .«

Ilyenkor úgy a levegőben  
 Rántott még vagy ötöt-hatot,  
 Mintha kötelét fogta volna, —  
 S aztán torkán ráspolgatott:  
 »Ti lókötők! — Ha bosszut állok,  
 Soká köztetek egy sem él,  
 Mert ha délben nem harangoztam:  
 Akkor nem leszen soha dél . . .

És ha dél nincs, — úgy hát ebéd sincs;  
 És ebben van a nagy titok —  
 Ha nem hal delet harangozni,  
 Nem hoz levest asszonyotok . . .  
 Ha főzött is — az aratáshoz —  
 Mert nincsen dél — nem viszi ki! . . .«  
 Közbe nevettek valamennyen:  
 ,Megadta, sógor, jól neki!‘

Szent Péterrel csak úgy komázott,  
 Mint atyafival ez szokás —  
 Hisz kezében volt az időre  
 A legfontosabb befolyás:  
 Ha nyáron úgy villámhulláskor  
 Harangozott idő elé,  
 Szaladt a felhő nagy mogorván  
 A szomszédságba, Sárd felé . . .

S hogy a harangok husvét táján  
 Messze Rómába mennek el,  
 Jó emberünk búbanatában  
 Álmában zsoltárt énekel . . .  
 Elzárkózik, hogy kísértetbe  
 A szent kötél ne vigye őt . . .  
 Egy trónjavesztett kiskirály ő  
 A gyorsnyelvű anyjuk előtt.

S egy gondolat bántotta őt is,  
 (Ámbátor költő nem vala)  
 Magának ő nem harangozhat,  
 Ha egyszer — majdan elhala . . .  
 Pedig művészet kötélvéggel  
 Kilesni a melódiát,  
 Hogy jár a méla kongás-bongás  
 Legjobban a sziveken át!

Milyen gondos harangzó volt! —  
 Kis viskója lobbót vetett,  
 Ő oltani nem is próbálta,  
 Hű harangjához sietett, —  
 S félre verte, — már így kell tenni,  
 Ha tűz üt ki a faluban — —  
 És mikor kész lett, nagyott nézett,  
 Hogy háza helyén hamu van . . .

Van más is nálunk, kiben ily nagy  
A »hivatali« büszkeség . . .  
Ki oltás helyett csak harangoz,  
Ha a hazának háza ég . . .  
Én szerelmem, jó magyar népem,  
Nagy bajod ez, — szó, a mi szó —  
Hogy minálunk nagyon, nagyon sok  
Az ilyféle »harangozó« . . .



## Szylveszter az erdőszélen.

Szürke erdőségnek zizeg ágjabógja,  
Fölriasztja néha fagyos szellő csókja,  
Nem is azért zizzen, nem is azért jajdul:  
Irigységtől fázik, ez örökös bajtul . . .  
Azt a karácsonyfa-erdőt fájva nézi,  
Mely a gyermekszívet megtudja igézni,  
Melynek zöld keresztje átpillant önhitten:  
Millió gyémánttal megrakta az isten.

S hol elpirult felhők földdel összeérnek,  
Ott van csak határa ezüst rónatérnek;  
Milyen búbájos vagy rónám pusztasága  
Csillogó ártatlan, szűzfehér ruhádba' —  
Pedig hol uj ruhád kissé ketté szakad:  
Fagyos fekete rög van fehér dísz alatt,  
Tört virág, sárga lomb, tiprott, élet nélkül,  
Mit még tavasz hozott menyasszonyi ékül . . .

Szürke erdő felett ég a mennybolt széle,  
 Vérpiros lángot fest színarany ködére, —  
 Istennek napszeme, hol van melegséged?  
 Szereteted hozzánk halványan kiégett?  
 Az ég szerelmének szabad így kihülni?  
 Haragszol a földre s nem tudsz könyörölni?!  
 Nincs egy hőszugarad elhaló fűszálnak,  
 Megdermedett galyon didergő madárnak?!

Javulni jöttem én, szép Szylveszter este,  
 A tisztát, igazat keresni keresve,  
 A nagy természetet venni mintaképnek,  
 Mérhetlen forrását örök jónak, szépnek,  
 A hol egy fiatal meghasonlott lelket  
 Szeretet hatalma magasra emelhet,  
 Hol azt, mi lelkemnek legsajogóbb bújja  
 Nyugvó nap elviszi, szárnyas szél elfújja.

És ime a puszta büszke erdősége  
 Hallgat sugó szavú titkos írigységre,  
 És csal már a föld is, fehér ruha rajta,  
 Hogy búját, szégyenét csalókan takarja;  
 S ki tud hűlni égnek szerető sugára,  
 Hasztalan vergődik érte egy madárka . . .  
 Hát akkor közöttünk mi az igaz? tiszta?  
 Szeretni, csalódni megyek hozzánk vissza!

## Santa Lucia.

Nápolynak öble édenné lett:  
Lent délnek tarka népe bolyg,  
Vézúv ormán a nap kiégett;  
Az esti csillag lemosolyg. —  
A szomjú part vágyódva iszsza  
Az üde hús hullámitalt —  
Czédrusliget susogja vissza  
Az ábrándos, a méla dalt:

Santa Lucia . . .

Egy göndör, hollófürtü lányka  
Tánczol, pengetve mandolint,  
Bogárszemének lángsugara  
Majd erre ég majd arra int.  
Nézése a szív mélyeig hat,  
A teste ring, mint karcsu fa;  
S hangja édes, mint rózsa illat,  
S szelíd, miként szellő szava . . .

Majd tányért hordoz kézről kézre,  
 Egy pár fillérért esdekel —  
 S kinek lelkét már megigézte,  
 Attól reszketve rebben el, —  
 Egy csókot küld a kandi népnek  
 S eperajkával mosolyog — —  
 Koldusnak lenni, — s ilyen szépnek  
 Óh jaj, mily vakmerő dolog!

És rózsá nyílik, rózsá szárad, —  
 És nap leperdül nap után, —  
 És minden szív egy daltól árad:  
 Hirnek nem gát az óceán.  
 »Jer hozzánk délnek fülmiléje!«  
 Zúgják nagyoknak százai, —  
 A földi lét egy égi kéje  
 Ajkáról egy dalt hallani . . .

A nép babért hoz és virágot.  
 Gyöngyöt, korallt a gazdagok —  
 Ha tegnap szólt: »ékszert kívánok . . .«  
 Ma éjszín fűrtiben ragyog;  
 S kinek a kincset annyi hordja.  
 Csodás nő, mégis könnyezel!?  
 Pacsirtaszód végső akkordja  
 Egy mély sóhajba rebben el!



Nápolyba vágyom, — kérve, esdve . . .  
 Hol bárka a habot szeli,  
 Hol a lég csillag'ényű estve  
 Illattal és dallal teli . . .  
 Az ékszert tépjétek le rólam,  
 A selymet és a hermelint . . .  
 Lelkembe' cseng egy régi szólam,  
 Kezembe pengő mandolint!

— Igaz, volt hangom — tiszta, csengő,  
 — S nem ez volt, mért emelkedém.  
 Oh másért — és ez vissza nem jó:  
 Nagyon, nagyon szép voltam én.  
 A szépség vitt a hír utjára  
 S minden nehézség könnyű lett.  
 Nagy isten! drága volt az ára:  
 A jó kedv és a — becsület!

Kit a parthoz visz jó szerencse,  
 Ha a gyöngyöt hab felveti,  
 Az sárba is nyúl; hogy kimentse?  
 Óh nem: mert ékszer kell neki!  
 Miért emeltek engemet fel  
 Tán hogy ne érjen por, salak . . .  
 Igen! emeltek kincscsel, tettel,  
 Azért, hogy aztán birjanak . . .



Adjátok vissza ifjuságom,  
Artatlan csalfa kedvemet,  
Kik mézet szedve vadvirágon  
Úgy megtörétek lelkeimet!  
— — Tolong szép Nápoly népe tarkán,  
És én koldus leszek megint . . .  
S vidáman künt az utcza sarkán  
Játszom az édes mandolint:

Santa Lucia . . .

OSZK

## A nap ragyoghat . . .

A nap ragyoghat millióknak is,  
S fényében mindenütt öröm terem, —  
Egynek ragyogsz csak szívünk napja te,  
Az éginél szebb, igaz szerelem!  
Ha többnek ragyogsz, hulló csillag vagy,  
Mely tündökölve porlad semmivé —  
S sötétben, árván áll világtalan,  
Ki fény sugarod igaznak hívé!

A nap ragyoghat millióknak is,  
S melegje, fénye annál jobban áld —  
Már akkor is hervasztasz, szerelem,  
Ha fényed csupán két oldalra vált!  
Ha a hajnal a rónára mosolyg,  
Ezer virág ébred mindenfelől —  
S ha lányszem csak kétfelé kacsint:  
Fakaszt egy bimbót, egyet meg öl.

Vigyázz leány! te másra is mosolygsz,  
És boldogságot osztasz így neki,  
S míg ottan alkotsz, mindent rontasz itt,  
Kicsiny lakát e szív majd szétveti;  
Dalos voltam, mint hazatért madár,  
Egy húr vagyok most, mit dal szétszakaszt,  
Elnémulik, hogy így még önmagam,  
Még önmagam se halljam a panaszt!

A jaj-tól gyáva, csüggedő leszek,  
E némaság kemény és drága vért;  
Alatta küzdök — s férfimunka ez —  
Azért is küzdök »birhatatlanért« —  
És küzdök, míg csak az enyém leszesz,  
Míg oldaladnál csak nekem helyem,  
Míg így nem szólsz: »tőled tanultam én,  
Hogy mi is az az igaz szerelem!«

## Pusztán születtem . . .

Pusztán születtem; a szívem, lelkem  
Csak pacsirtaszóért lelkesül;

S mert ily fiatal magyar lelkem van,  
Azért cselekvém »lelketlenül«:

Hallgatni vágytam pacsirtám hangját,  
Rabbá tettem őt is egy kicsit; —

Ha éig még nem szállhatok véle:  
Maradjon hát rabnak ő is itt!

Te mondtad így: »miért is kezdettem? . . .

Kis tanyádba üszköt mért veték?! —

Nem, nem, leány, — te sem sokat oltál,  
Tudtad is bár, hogy már házam ég!

Fáj, ha mondod, én vagyok csak vétkes;  
Öntudatlan gyújtál tenmagad —

Pusztán születtem, kis zsuppos házban, —  
S lánggal játszani ottan sem szabad!

És kerestem én?! nem! csak találtam:

Leányt, ki érez, tisztán és hiven, —  
Kicsiny mellettem, de nagyobb nálam, —  
Aranyos kis gyöngeségiben . . .

Ki egy szétdúlt, szűk lelki világnak  
Édes-varázsos összhangot ad . . .

Istenem! hisz kísértetbe vinni

A legnagyobb szentet sem szabad.

S szent nem vagyok, — csak: magyar és  
[férfi, —

Gyöngé voltam, mint sok földi hős, —  
Mért ne lennék hát e gyöngeségben,  
Mért ne lennék ezentúl erős!

Hisz isten is tőlem kéri számon  
Boldogságod — angyalkedvesem!

Nos, isten, te és én — majd mi hárman  
Megcsináljuk úgy, hogy jó legyen!



## Ünnep.

Ma mindenütt csak ünnepelnek,  
A róna, erdő ünnepel ;  
Felöltözött szép rózsaszínbe  
A harmatos virágkehely.  
A megjavított pölyhös fészken  
Picziny pintyő lakzit csapott,  
S a házi boglyas szundikálva  
Ünnepli a vasárnapot.

Ma mindenütt csak ünnepelnek :  
Az öregbéres mosolyog,  
Ma künt a tarlón, bent a szérún  
Rendezve van minden dolog.  
Uj dolmányában olyan büszke,  
Hetykén hordja a kalapot,  
S eperfák alján elpipázza  
A munkátlan vasárnapot.

Ma mindenütt csak ünnepelnek,  
 A Gyurka is templomba mén,  
 A bűvös szagú rozsmaringot  
 Vidáman hordja kebelén.  
 Mellette deli Katiczája,  
 Ki szép új keszkenőt kapott . . .  
 Majd átcsicsergik, átmosolygják  
 Az édes jó vasárnapot.

Ma mindenütt csak ünnepelnek — — —  
 A tisztelendő is mulat —  
 Álmodva Ézsáú lencsésjéről  
 A kerti vityilló alatt . . .  
 Lehullt fejről kis sapkája,  
 S leejtette a hirlapot —  
 Jó ember álma is imádság;  
 Így üli a vasárnapot.

Ma mindenütt csak ünnepelnek  
 Hat nap nagy fáradás után, —  
 Még napsugaras országában  
 Az isten is pihen ma tán . . .  
 Hát akkor ő lelkenek mára  
 Nyugalmat mért nem adhatott?  
 Szegény emberszív csak tenéked  
 Nincsen sohsem vasárnapod!

## Az uj szomszéd.

Másként volt régi jó időkben!  
Elment a béke angyala . . .  
Az én süket kis tábornokném  
Mely minta szomszédság vala!  
De már az uj! — — a fényes élet  
Hogy vált álommá, semmivé —  
Nem láttam még, — — de szörnyű asszony  
Az uj szomszédom: Gencsy-né

Rége, hajh! — pár hét előtt is . . .  
Ugy hushagyó kedd reggelén,  
Egy csalfa kuplé járt fülembe',  
A lépcsőn még énekelém . . .  
Sötét volt, ajtót tévesztettem,  
S egy félórát koczogtam ott — —  
A tábornokné oly süket volt!  
És Jeanja nyugton hortyogott . . .

Régente, hajh! — Somló levénél  
 Pipáztunk bodros füstgomolyt —  
 Ivott a zöldhajtókás hadnagy,  
 És milyen öblös hangja volt!  
 Üres palaczkkal eldoboltuk,  
 Hogy »nem megyünk mi innen el« . . .  
 Kis tábornokném sohsem hallá,  
 Hogy víg szomszédja mit mivel.

Egy szép napon Jean kiporolta  
 A fejkötőt. — — az ó butort, —  
 Remegve láttam, hogy apránként  
 Mindent ki a vasutra hord . . .  
 És Grácza ment a tábornokné,  
 A régi békét elvivé . . .  
 S helyébe jött peres, házsártos  
 Szomszédnáknak a Gencsyné . . .

Rossz csillag jár most, — tegnap éjjel —  
 A számban vígság jó ize —  
 Tenorhangon a lépcsőházban  
 Rákezdem ezt: »Maros vize . . .«  
 És rámüzent! Hogy néki mindegy  
 Ha »rámborul kis kedvesem, —  
 Vegyek példát a jó Marosról,  
 S szépen maradjak csendesen.«



Megállj! gondoltam, rád ijesztek;  
Majd reggel, ős szokás szerint,  
Úgy véletlen kis tévedésből  
Rossz ajtón csöngetek megint . . .  
Lesz az majd patvar és ijedtség,  
Még azt hiszik, hogy ég a ház —  
Elillanok, s a szomszédasszony  
Majd lármázik és hadonáz . . .

Bálból jövék, — czudar hideg volt, —  
Alig hasadt a szürkület —  
A szomszéd ajtón jót kopogtam,  
Nos léssen az most rémület . . .  
Egy tüzről pattant kis menyecske  
Meg pongyolában, — ront elé, . . .  
Boldog vagyok — mi gyöngyömadta  
Szomszédság a kis Gencsyné!



## Jób András.

» **Á**llj elő, Jób András, barna csikós gyerek!  
A kalapod nem lesz rozsmaringos, kerek; —  
Csákót kapsz fejedre, — azt a rézangyalát! —  
Délczeg daruszőrűt kerítünk mi alád.  
Hejh! ha leány volnék, míndjárt csókot kapnál!  
Szebb ám ez a csákó a pörge kalapnál!  
—Kardodon napsugár, szemedben láng ragyog«  
,Strázsamester uram, — nazarénus vagyok!'

»Nem pirul, Jób András, színmagyar léteére?!  
Nagy idők hirétől nem pezsdül a vére?!  
És kend türné békén, hogy bántsák a magyart?!  
A nóta is mondja: fényesb láncznál a kard!  
Mikor szellő hozza csaták lőpor-szagát,  
A katona sorsa nem tüzeli magát?!  
És nem lelkesítik az elesett nagyok? . . .«  
,Édes jó hadnagy úr — nazarénus vagyok!'

»Jób András, ott int a zsindeyes kaszárnya . . .  
 Inkább deli huszárt és nem rabot várna!  
 De ha nyakas lelkét nem tudja legyőzni,  
 Két édes bajtársa szuronyosan őrzi;  
 Mint fogoly senyvedez bánatosan, véznán . . .  
 A szabad embernek pár nap is nehéz ám!  
 Évig sem lát rónát, hol délibáb ragyog . . .«  
 ,Én, óbester uram, — nazarénus vagyok!

Az óramutató lassan megy előre, —  
 Mégis uj esztendő fordul esztendőre . . .  
 Hejh! a szép ifjuság hát ugyan hová mult?  
 Az a napbarnult arcz de meghalaványult!  
 Hollószín hajában hófehér szál akad, —  
 De szeme nézése csillogó és szabad,  
 Büszke, törhetetlen tartása, járása,  
 Mégis csak rálehet ismerni Andráusra.

Szivéhez szorítja kis kerek batyuját,  
 Magában mosolygva siet a réten át —  
 Néz a messzeségbe, mint a ki ábrándoz,  
 Siet a pad felé, — — a kicsiny csőzházhoz . . .  
 ,Ezt a keskeny utat de sokat tapostam . . .  
 A csősz Piroskája de szép lehet mostan!  
 Az a lány, kinek a csillagot lehoznám . . .  
 Áldja meg az isten, ha hű maradt hozzám!

— — — Ápolja Piroskát szomorún az atyja ;  
Andrást a bíróság keményen vallatja :

»Ejnye már, Jób András, mi ötlött eszébe ?!  
Mert nem akart fogni fegyvert a kezébe,  
Hat hosszú esztendőt kiült azért kelmed ;  
És mert nem talál honn hűséges szerelmet,  
Most már puskát ragad ?! hát ez olyan nagy ok ?!  
,Megkövetem, uram, — én is ember vagyok !'

## A magános fakereszt.

Hol vadvirághoz édes csókra jár  
Az aranykedvű déli napsugár,  
Hol a szent oltárt szirtek alkoták,  
És harmatcsipkés tűlevelű fák,  
Hol fáradt madár délben megpihen,  
Megfürödve kék ég fényiben,  
És szárnyaló fris dalimába kezd:  
Áll a magános, árva fakereszt.

Ki vágta fáját, — erdő látta csak,  
Vagy a bucsuzó vándormadarak;  
Ki állitá fel — isten tudja azt,  
Ki köréje sok száz bimbót fakaszt;  
De szent az egy, hogy áldott kéz vala,  
Mert a vándornak jót tett általa,  
És szent igaz, akármily pap hive,  
Ott balfelén helyén volt a szive!

Födetlen álltam a kereszt elé,  
 Az arczomat szelid nap perzselé,  
 A szivemig érzém e meleget —  
 Tudj' isten, — lelkem úgy fölengedett;  
 Egy igénytelen sárga lepke jött,  
 És keresgélt a fris szirmok között  
 S a gomblyukamhoz a virágra szállt,  
 Mert mézet ott még nálam is talált . . .

Két kis madár adott találkozt,  
 Megértém a halk csirpegésű szót:  
 »Kedves kis párom, újra itt vagyok,  
 Megjöttem onnan, hol a nap ragyog;  
 Mily szép e föld! jaj, milyen otthon ez!  
 Mikor úgy a hajnalpir ébredez . . .  
 Az isten művét hogyan szereti!  
 — Csicssergjünk egyet, kedvesem neki.«

Lágyan surrant az erdőség szele  
 Fenyő- és széna-illattal tele, —  
 Nem szívtam én még ilyen édeset, —  
 A gyöpre döltem, olyan jól esett; —  
 Csak azt tudom, hogy itt közelbe' van  
 Az isten áldón és hatalmasan;  
 Szemem, fejem, szivem kábulni kezd . . .  
 Áldott légy árva, pusztá fakereszt!



## Ez a kis lány . . .

Éz a kis lány alig biczczent  
Bóbitás fejével,  
Ha jó reggelt mondok neki  
Kora napkeltével —  
Hej, pedig ha csak azt tudná  
Mily szívből van mondva :  
Olyan, olyan, olyan édes  
»Adjon isten«-t mondna !

Ez a kis lány rám sem hallgat,  
Mikor csókot kérek —  
Bizony talán azt gondolja  
Hogy az a csók méreg !  
Pedig ha csak megkóstolná,  
Tudom nem szaladna —  
Úgy elvenné párjával is —  
S párjával is adna.

Ez a kis lány nem mer nézni  
Ragyogó szemembe,  
És azon át tiszta magyar  
Szerelmes lelkembe . . .  
Hej pedig ha oda egyszer  
Egy pillantást vetne:  
Bizony isten! — egy kicsikét  
Még meg is szeretne!

OSZK

## Az emlék.

Száz gyermekajkról felcsendült az ének,  
A költözőnek bucsuzó dala, —  
Legyen nyugalma porladó szivének,  
A röghöz tért, mi benne rög vala.  
Mint halvány rózsa áll ott szép szerelme,  
Kit itt hagyott ily árván, özvegyen, —  
És így szól: »emlék kell e drága helyre,  
Mely hozzá méltó és nemes legyen!«

Egy agg művész jó és ilyképen tervez:

»Emléket néki férfi-életér'!

A karcsu oszlop illik ily jellemhez,

S rá vert aczélból egy babér füzér.

Nyiló bimbóit pirkadó tavasznak

Kicsiny kezeddél majd rá fűzheted —

S virág, mit hamván könnyüid fakasztnak,

Az üdvözlet, mit ő küld fel neked . . .«

A másik jó és rajzát így ajánlja:

»Jer, urnóm, nézd, ez lesz fejfája itt:

A szende múzsa, istenek leánya

Őrizze némán hosszas álmait.

Kezében érczlap, rajt a név bevésve,

A mely imád lesz élted végeig; —

S ki vár alant a titkos ébredésre,

Az érczbetük örökre hirdetik.«

»Magasztos oszlop, — történet nemtője —

— Mást tudnék, — szól egy fiatal művész, —

Lelket lehellek én a néma kőbe,

Büvös lelket, mely szivet, észt igéz:

Olasz márványból, szeplőtlen fehérbül

Kivéslek téged, könnyeid között —

S mint földi angyal, égi szárnya nélkül

Szemed gyöngyével sirját öntözöd . . .«

S hozának márványt, tiszta hófehéret, —

A szép modell kiáll s zokogva sír . . .

S véső alatt a kőben ébred élet

S szép szótól száll a halvány arcra pír . . .

Am kész a mű — és százezrek jövének —

A férj nevét ki kérdi s látja ott? —

»Ni, férje sírján önnön szépségének

Az özvegy fényes szobrot alkotott!«

## A közhuszár.

Hajnalkor harsog a trombitaszó;  
Hány szív repesne, mely még szendereg!  
A regg fényében milyen csillogó  
A sok, zsinóros szép magyar gyerek!  
Az első sorban, az csak a deli!  
A daruszőrűn tánczlépésbe' jár —  
Mily büszke — s mégis bánattal teli  
A napbarnított nyalka közhuszár!

A sarkon egy vén strázsamester áll,  
Sok szép »fiában« elgyönyörködik —  
»Az első ott, mily sudárfenyűszál!  
— Így szól s mosolygva szalutál nekik.  
»Nem láttam még ily jó urat s hivet,  
És degradálták! Istenem de kár!  
Mért volt eszednél mindig több szived,  
»Szegény fiam, te barna közhuszár!«



Az úri házak egyik ablakán

Egy ősz ember néz a menetre le, —  
Merengve int a szép fiúk után,

Fehér pillája könnyekkel tele . . .

»Apám« — mormog a bánatos legény,  
S arcza rándul, — ajkát harapja bár —  
Sarkantyuzd a lovadat, szegény,  
Siess tovább, te árva közhuszár!

Az erkélyről egy barna lányka néz —

Mily házias már kora reggelen!

Arczának szirma szinte megigéz,

S piros ruhája illik végtelen.

Ha tiltva bár — az ifju tiszteleg,

S átvillan arczán egy tavaszsugár . . .

»Szivemben minden dobbanás meleg, —  
Te nem vagy árva, barna közhuszár!

Egy kard, — egy csákó — egypár vadvirág —

— A vadvirágot szerette szegény —

Istenhözzádnak társai adák,

Hisz bátran halt meg, mint harcz mezején.

Egy tiszt közelg — felállnak sorba, szét,

»Ki halt meg itten, káplár Boltizár?«

Ez sapkájához emeli kezét:

»Jelentem ássan, — csak egy közhuszár.«

## Lelki furdalás.

G i o v a n n i B e r c h e t.

(Olaszból.)

Elhagyott; a tömkelegben vész el,  
Mulatók közt helyét nem lelé;  
Szemlesütve, nézni sem merészel  
A mosolygó asszonyok felé  
Nyalka, pörge tánczuk nézi, nézi,  
Őt nem kéri tánczra senkisem, —  
Mézes szó a társnőit beczézi,  
Néki nem cseng egy sem édesen.

Majd feléje egy fiucska reppen,  
Őt »anyám«-nak hívja s rásimul,  
S csókkal enyhít a forró könnycseppen,  
Mely gördül rezgő pilláirul . . .  
A fiucska olyan mint a rózsa,  
S megcsodálni senki meg nem áll, —  
Nem enyelgnek véle tréfálózva,  
S anyjához egy üdvözlés se' száll . . .

Hogyha egy uj vendég kérdni kezdi,  
 Hogy ki ott e nő, kit könny füröszt?  
 Ki liliomarczát elmélyesztí  
 Magzatának szöszeke fürti közt?  
 — — Hangosabb lesz száz ajak sugása,  
 Száz válasz maró és elvető:  
 »Ő az idegennek hitvestársa,  
 Zsarnokunknak választottja ő!«

Bűnbocsájtó isten templomában,  
 Színházakban, nyílt utcza során, —  
 Rabnép kémmel őrzött otthonában,  
 Át kínpadra vont nép nyomorán,  
 — Mit nem némít zsarnok rémítés el,  
 Gyűlölet fulánkja sziszzen át,  
 »Átkozott, ki olasz öléssel  
 Boldogít egy osztrák katonát!«

Elhagyott — de számítgatja lesve,  
 Özvegysége surranó korát, —  
 Férjét várja, — reszketőn, repesve, —  
 Hogy elhagyja messze táborát —  
 S nem! — szerelmi vágyba nem ringatja  
 Ezt az árvát dobbanó szive —  
 Más ő néki minden gondolatja,  
 Fájdó lelkét más jaj tölti be . . .

Mely megsebzí nappal, a gyalázat,  
 Mint kísértet éjjel visszajő —  
 Feldult lelkén átfut száz káprázat, —  
 Egymást váltja emlék és jövő —  
 És felrezen, hallga! — mintha éppen  
 Kis szülötte jajját hallaná —  
 S nála virraszt, s hánykolódva ébren  
 Mártirsága titkát bizza rá . . .

»Jaj nekem! — mily istenbüntetése  
 Vonta éj fátylát elmém elé —  
 Hogy vélem az ellen hízelgése  
 Még hazám' is elfeledteté?!  
 Én, Olaszhon ünnepelt leánya!  
 Hogy kinála — kéjt, gyönyört a lét . . .  
 És most? áruló, ki így eladja,  
 Megtagadja — önnön nemzetét!

Honfibúmat lelkemből kitépve  
 Ellökém az eltiport rokont, —  
 Mosolygtam az eltiprók szemébe,  
 S e kacsintás vélök összefont . . .  
 Tenmagad szövéd, — és nincs rá mentség. —  
 Becstelenség — gyászos lepelét, —  
 Becstelen! ha még úgy esdenél is,  
 Rajtad mégis — nincs, ki tépje szét!



S megvetésük, mit fejemre szórnak,  
 Kit sebez meg, ők nem sejtik azt —  
 Gyűlölségük tör a bűnbánónak,  
 S gyűlölséget viszont nem fakaszt . . .  
 Balga nő én! — köztük járok, élek, —  
 Balga lélek — s méltó jutalom!  
 Homlokom emelni tiltja szégyen,  
 S pirja égjen — mindég arczomon!

S mint ki bűnben jött vón' a világra,  
 Megvetnek téged ridegen —  
 Én szívem szeplőtlen drágasága,  
 Te, szülőföldeden idegen!  
 — — Most még futva gúnytól, megvetéstül  
 Menekvésül — anyjához lapul —  
 S tán az anyját ő átkozza majdan,  
 Ki most rajtam — csügg ártatlanul!

És ha majd a szolganép felébred,  
 S odavág, hol rabbilincse nyom —  
 S minden szívnek öntudatja éled,  
 Hogy miért a karban vér, izom? —  
 Merre húzzak én e kereszttűzben?  
 Kivel füzzem — sorsom egybe én?  
 Kiért esdekелjen az imázó?  
 S melyik zászló — győzzön harczterén?



Bárkihez forduljak e hazában —

— Férjem, — földim, testvérem, anyám —

Tüske közt csak elbotorkál lábam,

Az egyenes ösvényt elhagyám . . .

— Tenmagad szövéd, — és nincs rá mentség

Becstelenség — gyászos lepelét —

Becstelen, ha még úgy esdenél is —

Rajtad mégis — nincs ki tépje szét!

## XLIV. szonett.

(Herwegh.)

Hol csak vész éri s lángnap égetőn,  
Hol vándor lába nem taposta még el,  
S körül keringi sas félénk röptével,  
S mint szent Jánosnak, honja pusztá lőn:

Egy kis virágszál állt kopár tetőn;  
Az ég, hogy áldja vonzódó kegyével,  
Közel szívéhez ott melengeté fel — —  
De csak panaszszal néz le vágyva hőn.

Óh isten, mért egy árva szirt ölén?!  
Ez árvaságra mért jutottam én?  
Mért nem halok szép testvérek körébe'?

Csitt, kis virágom, csitt, panasz miér'?  
Bár elhagyott vagy, itten el nem ér  
Sem emberkéz, sem embereknek lépte!

---

## A költőkhöz.

(H e r w e g h. 1843.)

Büszkén! — a földön nincs arany,  
Mely úgy cseng, mint a húr —  
S kit szolgálnátok, — merre van  
A földön oly nagy úr?!  
Márvány és ércz annak mit ér,  
Kit halni hagyatok ti?!  
Legszebb bibor azért a vér,  
Mit tiszta dalként ontatok ki!

Királyi hírnév porba száll,  
Akárki zengje el!  
Hajszolják bár, mégis megáll  
Szivök verésivel, —  
Dörögjenek csak egyre hát:  
Elnémítja sír halma —  
De daltok egy panaszszavát  
Örök nagy istenünk is hallja!

Madárnak fészken még az ég  
 Nem rendült sohse' meg —  
 Biztosnak csak nagyok hívék,  
 Míg trónjuk uem remeg. —  
 Biborpalást, palota — mit!  
 Omoljon fény bár rájok —  
 Csak büszkén! — hisz több vagytok itt:  
 Kunyhókban vagytok a királyok!

Nem csillan-e gyémánt elé  
 A rét fűszálain?  
 És nincs-e a világ fölé  
 Feszítve baldachin?  
 S mely zsupptetőre kúszik át,  
 A venyige nem ér fel  
 Repkénnyel, mely börtön falát  
 Övedzi át meddő fűzérrel?

Költők! mint kis pacsirta fent,  
 Szárnyaljon szivetek, —  
 Jobb, mint fejedelmi sirba' lent  
 Bárhol pihennetek!  
 — Kedvest találni mindenütt,  
 Ki kész hűségsegezésre —  
 Mondom, ne nézd le a gyűrűt,  
 De rá ne állj bilincselésre!

Csak a néphez vonzódjatok, —  
A harczba' dalt neki!  
S a harczsikon virraszszatok,  
Ha sebben dölne ki!  
S ha tőle végső szent jogát  
Rabolnák el hitetlen' —  
A hárfát zuzzuk össze hát!  
S tartsunk ki kardnál rendületlen!



## Itt maradjunk!

A háztetőn a vén gólya kémlel, —  
Megelégszik tépett nádfedéllel;  
Árva kis ház, — szél is jön czibálni, —  
S perczegnek a szútól gerendái;  
Szegényes ház, — de kis ablakában  
Muskátli és nyiló rózsaszál van, —  
És ezeknek feshő bimbaiban  
Bánat s remény igazgyöngye csillan.

Ha összedül korhadt istállója,  
Nem szerez bajt — mert nincsen lakója;  
Csak magában a söpört pitvarnál,  
Egy jámbor tyuk pityegve kapargál;  
A buza föld alig talpalatnyi —  
Van a grófnak százezerszer annyi  
— Dülőinek se' hossza, se' vége,  
Nem elég a Tisza két térsége . . .

Háza előtt ül az öreg Tompa,  
 Verejtéken szerzett nyugalomba' —  
 A nagy kazalt nézi ottan hátul,  
 Mily aranyos nyugvó nap csókjátul.  
 — A lábánál három unokája  
 Elcsicsereg a homokban játszva, —  
 Sovány, picziny kezeikkel éppen  
 Öregapót simogatják szépen.

„Öregapám, ma az iskolába  
 Bizony isten, nem mentünk hiába —  
 Egy irás jött, — mester bácsi látta! —  
 Az irta, ki a nagy vizet járta;  
 Bent állt abban; hogy ott az erdőben  
 Még színarany is megterem bőven —  
 Még rezet sem kapunk e vidékrül,  
 Menjünk mi is oda lakni végül!“

»Úgy, aranyat ti is akarnátok . . .  
 — Ott a mezőn csak eleget láttok!  
 Aranykalász nő ott évről évre, —  
 Ide sárgul a dús buzakéve —  
 Az igaz, hogy éppen az nem látja,  
 A ki e sok kincseknek gazdája:  
 Idegenben jár-keel nyakrafőre,  
 S mi, kik látjuk, — nem kapunk belőle . . .«

„Öregapám, Gyuri nem jól mondja!  
 O neki csak aranyra van gondja;  
 Kalács kellne, puha, fehér, édes —  
 Mert tudom én, — Gyuri öcsém éhes —  
 Azt mondják, a messze külföldön  
 Mindenkinél mindég jó világ van; —  
 De jó volna szinte oda menni —  
 Nem örökre, — csak sok sok jót enni . . .“

»Kis koldusom! — holnap is megvirrad,  
 Tán a holnap minden sebre irt ad . . .  
 Két kezemmel birom én a munkát,  
 — De jóllétbe csak nem futhatunk át!  
 A mit mondtok, — szívetek nem érti,  
 Ezer évig mást szoktunk mi kérni —  
 Maga isten tanított imára: —  
 »Add meg nekünk kenyerünket mára . . .«

„Öregapám, itt egy holdunk sincsen, —  
 S ott a földet meg úgy osztják ingyen!  
 Uraságé minden porszem nálunk —  
 S ott magunknak pusztát is találunk . . .“  
 »Hallgassatok! — balga a beszédtek —  
 Minden ily szó e föld ellen vétek —  
 Ingyen kapunk mi is még belőle:  
 Ha örökre meg kell válnunk tőle . . .«

Hát a fecske újra miért tér meg?

— Mert nincs párja az alföldi térnek; —

Itt e porban játszottam én hajdan —

A csontom is itt porladjon majdan!

Magyar vér volt minden porszem ára,

S verejtékünk hullott kalászára . . .

Ettől sohasem, sohasem válhatunk el:

»Itt e földön élnünk és halnunk kell!«

S azt üzente a nap is nyugtában:

»Ne jöjjetek nyugatra utánam —

Napkeletről jövök én hozzátok:

S új időket hozok még reátok . . .«

— — S mind a három levette kalapját

S áhitattal nézte öregapját —

»Öregapus — esteli harangunk

Csak azt búgja: mindig itt maradjunk!«



## Az én szobám.

Az én szobám ez. Nem valami fényes,  
De úr vagyok hát benne mindenütt;  
Arany nap és arany kedv hoz verőfényt,  
Kis országomba varázsol derüt.

— Pipák és kardok, könyvek összeférnek —  
Hozzá elrakva szépen, rendesen, —  
S mégis hiányzik, tudja isten, hogy mi —  
Ugyan találd ki szépen kedvesem!

»Nos megvan már! — nem látok itt sehol sem —  
Nem látok borral csilladó pohárt —  
És egy pohár bor — régi nóta mondja —  
A szép hazáért — s értünk meg nem árt!«  
— Van itt pohár, bor, — csak hogy csukva tartom,  
Nem nézhetném itt mindig üresen —  
S ha csak ránézek, hát mindjárt üres lesz,  
Itt más nincs meg — találd ki kedvesem!



»Nos, kitaláltam — nincsen női arczkép!  
 — Már hogyné volna! — asztalom felett —  
 Hogy egyre lássam, önmagam kerestem  
 Anyám képének ezt a jó helyet.  
 Orangyalom; ha rá úgy feltekintek,  
 Nem tántorít meg mennyek csábja sem,  
 Más az, mi itten oly nagyon hiányzik,  
 Találd ki már, gondolkozz kedvesem!

»Megvan! hiányzik rét gyöngéd virága!«  
 — Ott van szegényke, — bár nincsen jó helye;  
 Magam szedém az erdők ibolyáját —  
 Jobb helyre vágyik, tüzz ki hát vele!  
 Marad nekem még pár száraz virágom,  
 Mely illatoz, regélve édesen,  
 Muló ábrándról, édes ifjuságról — —  
 Tovább találgass, tovább, kedvesem!

»De most hiába, mégis kitaláltam:  
 Madárkalitka nincsen itt sehol . . . .«  
 Igaz, madár még nincs kicsiny szobámban,  
 Madár, mely tündérországról dalol,  
 Madárka, mely csicserg kalitka nélkül  
 S melyet nem űz el tél viharja sem —  
 S nagyon hiányzik, — tiszta szivből érzem,  
 Légy e madárka te itt, kedvesem!

## Magnetizmus.

Erkélyén ült a szöszke leányka,  
Kihagyta a novella felét —  
Gyöngyfogaival szerteharapta  
Egy malmaison-rózsa levelét;  
Kezét fölkapta szöszke fejéhez,  
Hogy jobban lásson: »Ez ő, igen! . . .«  
És nem! — pedig úgy várja mikor jó  
Az a fehérszegfűs idegen.

A lámpák égnek; a hó pelyhedzik,  
Mint mennyekből hulló színezüst;  
A gesztenyesütő kályhájából  
Illatosan száll szerte a füst.  
Kocsik robognak, ruhák suhognak,  
Sétál munkás és úr egyaránt —  
Egy férfi lesi annyi ezer közt,  
A gyászruhás kis szőke leányt.

Falura vitték a szőke lánykát,  
 Ne epezsze a városi láz,  
 Regéljen neki pusztai szellő,  
 Erdei lomb és lenge kalász;  
 Szántók közepén dalolva járkál . . .  
 Puha szénába dől betegen . . .  
 Az országutat nézi epedve,  
 Hol a fehérszegfűs idegen?

A kerteken át meszsze kihangzik  
 A reszkető szavú czimbalom, —  
 Szerelem, ábránd, gyönyör és jajszó  
 Hullámszik át a régi dalon.  
 Annak a kicsiny remegő húrnak  
 Van bűvös, titkos lelke talán? —  
 »Hallod-e ezt, — tündér ismeretlen,  
 Eszményképem, te szőke leány!?»

Nászutra indult az ifju asszony, —  
 S ha nézi az Alpok szűzhavát, —  
 S bűvös Monaco pálmafás öblén  
 Könnyü vitorlás sajkát ha lát, —  
 Ha Velence oltárin bámulja  
 A madonnát aranyfellegen, —  
 Ölelés, — csók közt is egyre nézi,  
 Hol a fehérszegfűs idegen . . .

Az ablak alatt a lámpa karján  
Selymes hálót sző egy árva pók,  
Az esőcseppek a lámpafényben  
A hálón, mint gyémánt csillogók; —  
Nyílt ablakából egy férfi nézi,  
És így sóhajt fel: »lomha magány!  
Éltem fonala — — hamis gyémántok ...  
Hol van most az a szőke leány?!«

És hogy van tovább? — régi történet,  
Óh, regénynek, dalnak köznapi —  
Egy férfiről meg egy szép asszonyról  
Ily suttogást gyakran hallani. —  
Egy eredeti bűnről beszélnek, —  
S a szivek törvénye volt csupán:  
Mert összevalók — hát találkoztak  
A szegfűs ifjú s a szőke lány ...

Huzzad csak, huzzad csak keservesen!

Csak szomorún, te jó barna gyerek,  
Hisz sárga avartól zörg a berek,  
S a száradt virágot szél töri le;  
Nem dalol itt nekünk a fülmile, — —  
Délre elüzte a dér, zuzmara,  
Elszállt az én lelkem kis madara,  
Másnak dalol már kis énekesem . . .  
Huzzad csak, huzzad csak keservesen!

Járta egy nóta is, nyalka, vidám . . .  
Egy pillantásaért lelkem adám,  
Egy kis mosolyáért mindenemet,  
Egy hű »szeretlek«-ért életemet . . .  
Hej! jobban tudja ezt hű hegedűd,  
Melynek szavára a nap is kisüt, —  
Sirjon az ég is hát most odafenn:  
Huzzad csak, huzzad csak keservesen!



Sird el vonó, mit én nem mondhatok,  
 Mit nem is értenek, kik boldogok;  
 Mondd el hát te szépen és könnyeden,  
 Hogy mit nem tud néha a szerelem . . .  
 Hallgatni s égni, nem hamvadásig —  
 És nézni, mit ér el majd egy másik —  
 De azért feledni — nem, sohasem!  
 — Huzzad csak, huzzad csak keservesen!

Szállj el a szélbe kis rózsaszírom,  
 Rád férfikönnyemet sirva sirom;  
 Szállj el a távoli puszta felé, —  
 Hullj le az én rózsám lába elé:  
 Mondd el, hogy eldobni, mint tégedet  
 A hervadt szerelmet csak nem lehet, . . .  
 Mondd el, hogy hallja meg kis kedvesem —  
 — Huzzad csak, huzzad csak keservesen!

Fogd a nyirettyüdet, árva cigány,  
 Légy te hivebb hozzám, mint a leány!  
 Hisz látsz a szivembe, ugy-e, tudod?!  
 Jobban önmagamnál ért a hurod . . .  
 Huzzad, hogy a kő is sirva fakad,  
 S emberi ajkon a jaj elakad,  
 Fájon és mégis úgy istenesen,  
 Huzzad csak, huzzad csak keservesen!

## Fokról fokra.

Átfehérlik itt-ott a sok karcsu nyirfa  
Az aranyshintjászó száraz levelesen; —  
A cserjén vadgalamb bucsuzik el sirva:  
Párja marasztalja hosszasan, édesen;  
Nem tudnak elválni, együtt elrepülnek,  
S szerelmi dal helyett víg zajtól zúg a Súr —  
Csahos vízsláival éppen most kerül meg  
Egy kis félénk nyulat a jó nemzetes úr...

Itt kompon kelnek át a »szunyogos« éren  
Bokrétás leányok, pántlikás kortesek —  
Amott berugtatnak zökkenő szekéren —  
Kenderostor pattog, rozoga rúd recseg...  
A vén megyeháza teli lobogóval,  
A Rákóczy korát sirja vissza a húr:  
Tégedet éltetünk szép hegedűszóval,  
Ércszavú követünk, édes nagyságos úr!

Fent az országházban, piros bársonyszéken  
 Kipirultan kérdi: mit kíván a haza?  
 S még ha azt esdi is: hagyjatok már békén!  
 Zúg a fenséges nép: soha sincs igaza!  
 A derék szív vérzik, a tüzes agy fásul; —  
 Minden ember darázs: nemcsak zümmög,  
 [de szúr . . .  
 Piros bársonyszéken — vadgalamb bugásrul  
 Ábrándos álmot sző a jó kegyelmes úr . . .

— — Hazatér a gazda pusztai magányba,  
 Készen várja békés, otthonos tüzhelye;  
 A virágágyak közt két eladó lánya,  
 Mint két hamis mókus ingerkedik vele;  
 S mikor belefárad tréfába, jókedvbe,  
 A két csalfa tündér lágyan hozzásimul . . .  
 »Gyermekek, édesim — kiált fel nevetve —  
 Mióta megbuktam, vagyok igazi úr! . . .«

## Mi sért engem?

Szemembe mondták száz hibámat —  
Én istenem, mit bántam én?!  
Mit is tegyek, ha itt születtem  
E sárból épült földtekén?  
Porából lettem, mint a többi,  
Nem sért őszinte vádolás,  
Pirulva bár, magam bevallom:  
Voltam, vagyok, leszek hibás!

S ki én reám gyakorta költött,  
Barátim közt nem egy akadt,  
Nem drága pénzt költöttek ők rám,  
Csupán olcsó rágalmakat.  
Mit bántam én, — ha kőbe', sárba'  
Van színarany, parányi szál,  
Kimossa azt még bárki onnan,  
Kinek majd érdekében áll.

De hogyha jó és tiszta hittel  
Magamnál jobbnak tartanak,  
Hol ép ember vagyok leginkább  
Azt hinnék, ottan nincs salak :  
Arczomba gyúl a szégyen pirja,  
És érzem, mily gyarló vagyok,  
Ez az, mi lelkem mélyét sérti,  
Ez az, mit nem bocsáthatok !



## Kérőben.

Mily bolondos kedvem van ma!  
Tudjátok meg valamennyen!  
Örüljetek énvelem most,  
Még ti is a magas mennyben;  
Mennyi minden jár fejemben!  
Várjatok csak, — hadd mesélek . . .  
Hallgass meg hát gödrös arczu,  
Aranyszöszke kicsi lélek!

Minap, hogy a Jancsi kertész  
Künt a kertben rózsát ültet,  
Ez tövissel megszúrja őt,  
S így kéri a sebesültet:  
»Piros rózsát ültess mellém,  
Mert magamban meg nem élek . . .«  
— Szemedben kis ördög nevet  
Aranyszöszke kicsi lélek!

Még egy mesét: házunk alján

Volt egyszer egy csöndes fészek:

Kis bóbitás párja nem volt

A bársonyruhás kis zenésznek . . .

Sohsem dalolt e kis madár . . .

Ugy magában, mi az élet!

Úgy-e érted — gödrös arczú

Aranyszöske kicsi lélek!

Még egy mesét: — két kis mókust

Hallottam én így beszélni:

»Duczi pajtás — szólt az egyik —

Együtt mért ne élhetnénk mi?

Igy magában fáj e kis szív,

Vidám társat keresgélek . . .«

Értesz? — — hollószempillájú

Aranyszöske kicsi lélek!

Még egy mesét: van egy olyan

Furcsa, durczás legényember, —

Dalolna is, mosolygna is, —

— Nem tud, avagy talán nem mer? —

Dehogy nem tud, dehogy nem mer —

Ugyan csókold meg őt, kérlek! —

— Melletted ül, egész tiéd,

Te kis szöske, édes lélek!

## Felebbezni kell!

Prókátor volt. Éjfél után egyig  
Perei közt sokszor üldögélt;  
Szundított is, a mint gyakorolta  
A furfangot és az elmeélt . . .  
Eszemadta kis oldalbordája  
Almaiból úgy csókolta fel;  
S »jó reggelt« helyett motyog ő kelme:  
»Kis angyalom, — felebbezni kell . . .«

Lánya, Ilon, tizenhétéves lett,  
Mint hajdan anyja: szemrevaló;  
»Ilon, vőnek földesúr kell nékem,  
Nem magamszörű tintanyaló!«  
,De apuskám! — — — mi szeretjük egymást!  
Csak úgy élek, ha ő venne el . . .  
»Semmi, Ilon, ha egyet nem értesz,  
A mamádhoz — felebbezni kell!«

Egyszer nagy úr is lehetett volna . . .

— — Ették, itták a drágát, a jót, —  
S pártfogója, — valami »kegyelmes«,  
A kormányra mondott dikceziót.

Jó emberünk poharát lecsapja,  
Formájából jó arcza kikel —

»Nos, az a kormány, — mindig a kormány . . .  
A néphez még — felebbezni kell!«

Cszozogós lett. Derék nyakas bácsi,  
Nem hallasz sok kakukszót öreg!

S ha betérsz a béke országába,  
Pereid ki felebbezi meg!?

Orvosért küld — már mindene fájhat, —  
Arcza mégis víg mosolyra kel:

»Doktor uram, czudar szere ellen  
Istenhez — de felebbezni kell!

Ez volt éltenek ,szálló igéje' —

Aztán befordult s elszenderült —  
Tízért küzdött s százért csalódott bár,  
Homloka oly nyugodt és derült . . .

Mert hiába — az isteni két szó

E földön az igaz élvezet —  
Vesztett a nőknél, — sorsnál, — istennél —  
De azért mindig felebbezett . . .

## Szegény ember nótája.

Hull levele a fának,  
Szegény bánatosnak . . .  
Nem tör meg az emberszív,  
Ha rá is taposnak;  
A lehullott levélre  
Mult tavasz van írva . . .  
Szegény ember szándékát  
Boldog isten birja!

Könnyet sír még a nap is  
Pusztai fűszálra —  
S mi az a könny? — a bánat  
Gyémántcseppé válva . . .  
Minden könnyét egyszerre  
A sziv el nem sirja . . .  
Szegény ember szándékát  
Boldog isten birja!



Hajtsuk fel a poharat,  
Bor több nem teremne?! —  
Ha üres is most a kert,  
Lesz még rózsza benne!  
Mosolyog rám még tavaszt  
Arczod rózsapirja —  
Szegény ember szándékát  
Boldog isten birja!

Sohse törődj, hogy mi lesz!  
— Jó az így, a hogy van —  
Ez a kicsi emberszív  
A jelennek dobban;  
A mi lesz, egy csillagban  
Régtől meg van írva —  
Szegény ember szándékát  
Boldog isten birja!

---

## Idegen a magyar pusztán.

Látod, jó idegen, ez a magyar puszta,  
Szentkép, vadvirággal, lombbal koszoruzva;  
Igenis szentkép ez, a mennyország képe,  
Melyet isten rajzolt aranyos kedvébe', —  
S a templomnál szentebb: ott csak kérni lehet,  
Ima, összetett kéz — ott istentisztelet —  
Itten dal, munkás kéz, mi istent dicséri —  
S az áldás innen jó, mit ott szokás kérni.

Ugy-e te a »pusztát« sivatagnak vélted,  
Hol sivár homokba fullad el az élet!  
Szakaszszerű árvalányhajt, — szellő játszik véle,  
— És szép szerelmesét: vadrózsát melléje ...  
Meg egy teli kalászt: ez lesz legszebb éked,  
Lásd, ez aranytenger ad kenyeret néked;  
Ugy-e jól öntöz a magyar könnye, vére?  
— Áldás a pusztának minden porszemére!

Úgy-e, azt hitted, itt vándorélet járja —  
 Vad nyáj, nyers pásztor ront kövérebb határra,  
 — — Hallod a toronyból ép' az »ave« szólal,  
 S a kolomp együtt bűg a szent harangszóval —  
 És hol az a vad nép? — zsuppos házak, — béke, —  
 A kéklő füstön át ima száll az égbe . . .  
 S az ereszt kis fecske mindig megtalálja . . .  
 Áldás a magyar föld minden hajlokára !

S hol a magyar betyár? — — szegjünk kenye-  
 A gazda od'adná szívét balfelébül . . . [rébül,  
 Nézd azt a leányzót! — szerelmes nézése  
 Isten csillagjának gyémánt tündöklése . . .  
 És nézd ott a legényt, ki csöndben néz rája,  
 — Nem sugja e szived: »ez helyét megállja!«  
 — Ha igaz ember vagy: szád, lelked ezt kérje:  
 Áldás a pusztának minden gyermekére.

Nagyvilág lakója, ha megtérsz hazádba,  
 Mondd el, hogy a pusztán nem jártál hiába!  
 Mondd el, hogy él az én édes magyar népem,  
 — Tisztultan csalódás, szenvedés tüzében;  
 Hogy ajka nem izlelt csaló, édes mérget,  
 Hogy napláng a lelke, mely áld de nem éget,  
 S túlságos bizalma az egyetlen vétek . . .  
 — Emberek! a magyart nagyon szeressétek!

## Egy utczában.

Találkoztunk. Hogy nézett szembe!  
Orczája égő rózsá lett . . .  
Nekem napestig járt eszembe'  
A corpus jurisok helyett.  
Ismertem csipkés kék kalapját . . .  
Ki fiatal volt: érti az!  
Lesém a hét hat ünnepnapját . . .  
Rég volt, — talán nem is igaz!

Találkoztunk. A Mozarttáska,  
Fonott haj, kis kötény letűnt . . .  
Csillagfutás volt pillantása . . .  
Gyors, mintha sejtne, félne bünt . . .  
Lebegve járt, sugár, nyulánk volt,  
Megtetesült napos tavasz —  
Az ember lelke szinte lángolt —  
Rég volt, — talán nem is igaz!

Találkoztunk. Ki kellett térni —  
Fogatján mélán hátra dőlt —  
Mellette ült egy barna férfi, —  
Alattam megrezdült a föld.  
Oltártól? — vártam, — hátra nézhet . . .  
És nézett is, — de így van az,  
Szív, nem hazudsz! — bolondos érzet —  
— De rég volt, — tán nem is igaz . . .

A régi utcán látni folyvást . . .  
Asszony. Mi szép e változás!  
Nem ismertük mi sohasem egymást,  
És ismertük, mint senki más!  
— Egészen másé? nem, nem egészen,  
De édes és kinos vigasz;  
S a szerelem most győz az éssen, —  
Ez most van így és szent igaz!

---



## Mi csak megint . . .

Mi csak megint így összeverődtünk!  
Isten hozott, régi czimbora!  
Jó vén cigány, aranyt érsz te, pajtás,  
Hogyha rossz az emberszív sora.  
Kend a vonót, szedd magadat össze,  
Hosszú ez éj holnap hajnalig, —  
A szív nagyon ver, — csöndesítsd kicsit le  
Akkor majd tán nyugton alhatik!

Mit is húznál?! — várj csak, hadd válaszszak!  
— Eh, de jobb így — a szememhe nézz!  
Ott olvasd ki, hogy ez a rossz jószág,  
Ifju szívem miért oly nehéz . . .  
Asztalt ide, hogy fejem ráhajtsam,  
Hisz nyugodni én is akarok,  
Mig fájdalom és büszkeség bennem  
Küzködnek, mint téli viharok . . .

De mi volt ez? — Egy pohár csörrent le . . .  
 Csak üggyetlen voltam egy kicsit —  
 Mennyi tűz és aranygyöngy e borban  
 S most a földön kárbaveszve itt!  
 Nos ugyan jól tettem e pohárral,  
 Minek is volt oly igen tele — —  
 Az én szivemben is volt nemes tűz,  
 Csak ő bánni nem tudott vele . . .

Úgy látom őt! — tán édesen alszik,  
 S mit tett vélem, — nem is gondolá —  
 Szinte bosszant, — olyan jól is esnék —  
 És nem tudok haragudni rá!  
 Ha száz pohárt hajtok is fel újra,  
 Hozzá mondom, mint egy hű imát:  
 Uram isten, áldd meg boldogsággal —  
 Néki add, mit ő nekem nem ad!

Nem szeretem, hogy ily lágy a lelkem;  
 Legjobb, hogyha nem gondolkodom —  
 Muzsikálj dalt messze tündérhonról  
 Édes-fájós szavú húrodon!  
 Éjfélre jár. — Czigány, igen-t bólints,  
 Hogyha kérdelem: lesz-e virradat? . . .  
 Te meg szegény hányt és vetett lelkem  
 Sird ki, sird ki hosszan magadat!

## Két trafik.

¶ Kis boltjában kötöget  
Egy galambősz néni;  
Pápaszemmel dolgozik,  
Mert él — meg kell élni . . .

Majd meg a sok szép szivart  
Szedi, rakosgálja —  
Mikor vesz már valaki,  
Egyre várva várja.

Fordul végre az ajtó,  
Vén katona jó be, — —  
Olcsót akar ez is csak,  
S válogat belőle . . .

Zsebje mélyen köhögve  
Keres pár petágot,  
S elátkozza mellette  
E rozsdás világot . . .

Szemközt is van kicsi volt,  
 Oda látni éppen —  
 Ott, hol a kis kirakat  
 Uszik lámpa fényben.

Sok finom úr tolong ott,  
 A kicsike boltban —  
 Alig látni gazdáját —  
 Ugyan merre, hol van?

— — Mostan erre mosolyog, —  
 Most tüzet gyújt annak —  
 Odébb mennek kevesen, —  
 Többen ott maradnak . . .

Tüzet kérnek akkor is,  
 Ha nincs is kialva —  
 A trafikos kis leány  
 Oly csinos és csalfa . . .

Túl meg maga kötöget  
 A jó szürke néni —  
 Meg-megtörli a szemét: —  
 Minek is kell élni?!

---

## Mi férfiak . . .

Mellettem két csinos leányka —

Csicsergnek édesen, vigan.

Mindkettő erdők friss virága,

S bogáncs közöttük jó magam.

Csacsognak hozzám . . . »Hogy volt?

[Tessék?!«

[Egymás között mulassanak!]

Ferdén feleltem: hadd nevéssék!

— Megteszszük ezt mi férfiak!

»Ugyan nem ég már a szivarja,

Akarna tán egy kis tüzet?«

»Adunk gyufát, — ha úgy akarja,

De érte rózsákkal fizet . . .«

És gyujtnak egyre, gyujtnak újra, —

De hogy több rózsát kapjanak:

A barnáét a szőke fujja — — —

Megjárjuk így, mi férfiak!



Villányi jobbra, egi balra, —  
 Nincsen ma kedvem inni sem!  
 Mig nézek a dicső italra,  
 Töltöttek ők már kedvesen . . .  
 Megittam. Drága volt az ára, —  
 Ők vízzel nem koczintanak:  
 Viz volt előttem a pohárba . . .  
 S megiszszuk azt, mi férfiak!

S mi volt, mi engem így bosszantott,  
 Miért e langyos hangulat?  
 Mert egy kis lány a kép alatt, ott,  
 Mindig egy másikkal mulatt;  
 S én hallgatózom izzadásig —  
 Csak suttogó szók hangzanak.  
 — S jól érti dolgát az a másik . . .  
 Sokat türünk, mi férfiak!

De indulunk már. Hála égnek.  
 . . . Pelyhes gallérját átveti . . .  
 [Kis angyalördög! jaj szegénynek,  
 Ha majd szidást adok neki . . .  
 »Ma furcsa volt ön. Megbocsátok:  
 Nem udvarolt szomszédinak . . .«  
 Még ő bocsát meg! Hallottátok?!  
 Mit érünk meg mi férfiak!

»Mért volt ma ily kiállhatatlan

Akár egy lanyha őszinap?

Nos nem tesz semmit — én mulattam,

— De máskor jobban is kikap . . .

— Nos udvarlóm — legyen nyugodtan —

Nős ember, férje Sárinak . . .«

És visszajött kedvem legottan:

Mily jók vagyunk, mi férfiak!

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

## Az özvegy asszony.

### I.

☉  
☉  
Kis kertjében jár-kelel a jó szürke asszony,  
Talán hogy illatos virágot szakaszson?  
Vagy tán mást is keres babonás szeszélylyel?  
— Kicsike lóherét — áldó négy levéllel?  
— Áldás és szerencse — minek kellene néki?  
Nem elég az emlék? — az emlék, a régi?!  
— Összetett kezekkel áll a lugas előtt —  
[Kettőnek van csak hely, itt ismerte meg őt;  
Most is fülébe cseng a szerelem szava,]  
Mindjárt mellette van a tearózsafa, —  
E fáról a bimbót csakis ő kapta ám . . .  
»Szeretlek mindenem, erősen igazán! . . .«  
— Mintha ez egyetlen kis szóban, mindenem,  
Mind a két világnak az üdve volna benn!  
— Hogy pirult ő akkor és hogyan reszketett,  
És mégis hogy áldta ezt a szép életet!

Ej, de hisz régen volt, talán nem is igaz, —  
 Ki hinné a télen, hogy volt egyszer tavasz!  
 — S a derék férfi szív, a mely érette vert,  
 Érte lett virágos, mint ez a kicsi kert;  
 S mikor szépnek kezdték az éltet találni,  
 Éppen akkor kellett tőle is megválni!  
 — — »Az utolsó bimbót hadd morzsolom össze,  
 Égető hűséges könnyembe fürösztve . . .  
 Nem jó itt e kertben . . .« — a szobába siet . . .  
 Szegény hű női szív, mi maradt a tied?!

## II.

Ott bent a szobában, a szoba sarkában  
 Egy egész kicsike otthonos világ van —  
 Picziny tarka ruhák, himezve a névvel,  
 Szépen be is szegve rózsaszín csipkével;  
 — A kis játék-bölcső, — a baba is benne,  
 Szundikál édesen, mintha élő lenne;  
 Apró háztartása édes szűk körében  
 Tán kis gazdájáról álmodik most éppen. —  
 Kis rózsás gazdája mennyit játszott vele,  
 Csöndesen tervezve, tündérről mesélve;  
 Ott ült az anya is zimankós estéken,  
 Mikor gyászruha van a földön s az égen, —  
 S dalolta a nótát, mely mindig azt hajtja:  
 »Az anya a lányát nem magának tartja . . .«

— S hol az édes kis lány? — Ő is fészket rakott,  
 — S nincsen máshol otthon, a fészkeben, csak

[ott —

Széles öt vármegye — nem jő e határra,  
 Tán nem is vágyódik az anya csókjára?

— Édesebbet talált, — az uristen tudja —  
 Nem mindig egy a két szerető sziv utja . . .

Te jó szürke asszony, — mit elvont az élet,  
 Jó volna lánykádban mégegyszer átélned!

— Ha most betopannak te hozzád is talán,  
 Mert még jobb a jó is az anya oldalán . . .

Áldásod és vágyad milyen igaz, tiszta! —

Rakd lánykád játékait, rakd csak újra vissza, —  
 És sirj, hisz jól esik, sirj áldó könnyeket . . .

Szegény anyai sziv, mi marad a tied?!



## Az első début.

**H**a én lány lettem volna akkor,  
Irigyen ezt sóhajtanám:  
Én istenem! — e boldog Ella —  
Hiába az csak a leány!  
Egy pár urat küldhetne annak  
Ki itten szépen csöndben ül —  
És álmodik jövő mulatság  
És elszaladt tánczos felül.

Ha én gardedám lettem volna,  
Azt mondtam volna akkor én:  
Előbbre menjen kis leányom,  
Ottan lesz csak még jobb helyén;  
Mert annyi tánczos tolong erre,  
Hogy biz' kétszer se mondanám,  
Egy úgy vaktában, tévedésbül,  
Engem is tánczba kap talán.

Ha én főhadnagy lettem volna,  
 Így szóltam volna: fiaim!  
 Oly bátran majd a manőverben,  
 Mind itt a báltok tánczain!  
 Fejetek helyre fordítója  
 Bizony holnap én nem leszek . . .  
 Odáig vagytok mind egy szálig,  
 Szegény, szegény önkéntesek!

S tudom, ha ezt majd elolvassa,  
 A kis csalfa majd mosolyog;  
 Ki látott ily galans poétát,  
 Ki én reám miket nem fog?!  
 Vigye egy házzal arrább bókját,  
 Bizony talán már várja más . . .  
 Katinka, Erzsi, Irma, Margit . . .  
 Ott lesz talán meghallgatás!

No, én meg erre annyit mondok,  
 Hogy nincsen itt egy árva bók, —  
 Akár mint a szent imádságban:  
 Oly igazak itt mind e szók.  
 Ha hazudtam egy makulányit,  
 A büntetés rajtam marad:  
 Adjon ezentúl minden tánczban  
 Énnékem egy nagy kosarat!  
 [Nos akkor hát egyet sem ad!]

## Szárnyszegetten.

Jöjjetek be szelíden, mosolygva,  
Jöjjetek be őszi sugarak!  
Aranyosak, kedves vendégim ti,  
Egyszer nálam én is lássalak!  
Fakadjon, mi bimbó még lelkemben,  
Hát meleggel, fénynyel jöjjetek —  
Igen, fénynyel, akármilyen gyöngé,  
Szárnyszegetten én nem élhetek!

Lombjavesztett sárga erdő szélén  
Merre mentek vándormadarak?  
Csicssergjétek le a magasságból,  
Felhők közt is van-e már salak?  
Ugy-e nincs még! — oda küldöm én is  
Daltelt lelkem — szálljon véletek —  
Mit ér a dal négy fal közé csukva —  
Szárnyszegetten én nem élhetek!

Öreg Dunám, futsz a hon szivéhez,  
Elsuhogva ablakom alatt —  
Az Alpesek millió kis könnye  
Beléd talán hazánkért fakadt?  
Várj, ezüst hab, veled mennék én is,  
Az eszméim elől sietek . . .  
Fülledt itt a szoba levegője, —  
Szárnyszegetten én nem élhetek!

S így fogsz élni! mégis szárnyszegetten,  
S vergőlődve sírod el a dalt —  
S örülj titkon minden érzésednek,  
Hogy belőled ez ki sohse halt:  
Mert ha minden tizszeresen fáj is,  
Szászszorosan érzed örömed —  
Az emberszív férfi-küzdelemben  
Szárnyszegetten — boldog is lehet!

## Rakosgatás.

Ézükros a kis fenyveserdő,  
Ködöt pipál a halom, —  
Tűz pattog a kandallóban,  
Tánczol a láng a falon;  
Ül a férj a karosszékekben,  
— Sorra jönnek a mesék —  
Simogatja cicza-kézzel  
Bogárszemű feleség.

»Hólapdával dobálódnak  
Az angyalok odafent —  
Játszszunk mi is, szórakozzunk,  
— Mulatságunk lesz a rend:  
Rakjuk össze a fiókok,  
Segítek én magam is . . .«  
,Tündérré vált kíváncsiság!  
— No hát legyen, te hamis!



Összebúgnak — rakosgatnak;  
 Csók közt a szó megreked,  
 A mint sorra rendezik a  
 Nászuti tájképeket —  
 Akad régi bizonyítvány,  
 Kalkulusa kifakul, —  
 Majd a sutba számkivetett  
 Legény-gyűrű elgurul . . .

»És ez!« — sikolt a kis asszony —  
 Ennek adsz legjobb helyet!  
 — S magasra két picziny ujjal  
 Tartja fel a bűnjelet, —  
 Óh, jaj nekem, árva lénynek,  
 Édes uram, mit tevéel!?  
 Száraz szirmok, lóherék közt  
 Egy kis rózsaszín levél . . .«

A férfi meg mosolyogva  
 Kapja el a levelet —  
 »Ez egy regény! — szenzációs!  
 Édes, el sem képzeled!  
 — Titkaimat átkutatni  
 Angyalkéznek is tilos . . .  
 Az én első — rendez-vous-mról  
 Szól e rózsás papiros!«

A kis asszony jó urához  
 Hajtja göndör kis fejét, —  
 S jobban figyel, hogy titkoknak  
 Hamar vegye elejét.  
 »Hát ki ez itt?! — jajdul újra —  
 És egy arczképre mutat —  
 Rejtegeted, — mert lelkedben  
 Meg van a bünös tudat!«

»Nézd csak, nézd kis feleségem,  
 Volt szerelmem képe ez —  
 Mily érdekes, bánatos szem,  
 Arczán tavasz ébredéz . . .  
 Itt lovagló ruhában van,  
 — Így szerettem látni őt —  
 Úgy valami — nos valami  
 Nyolcz-tiz hosszú év előtt . . .«

»Óh, ha tudnám, hogy lelkedből  
 Még csak ennyi is övé —  
 És nem minden gondolatod  
 Itt e hű asszonyszivé . . .  
 — Bizonyítsd be! — nézd a parázst,  
 Vessük ezeket bele!  
 Rózsás levél, — régi arczkép —  
 Elbánik a láng vele . . .«

S két kezével úgy kéreget,  
 S csókra nyújtja ajakát —  
 A férj szótlan mosolyog csak, —  
 Ő meg unszol: »Nosza, hát!«  
 Ingerkedik a rossz ember:  
 »Jól van, hadd lobogjanak.«  
 De egy csókkal kis emlékit  
 Visszaszerzi újra csak.

»Virágszálam, kis pacsirtám,  
 Bár szemed, szád megigéz —  
 Emlékimet megőrzöm én, —  
 Nem is tréfa az egész!  
 Mert a régi — mult szerelmet  
 Illeti a tisztelet, —  
 A ki megtanult szeretni,  
 Igazán csak az szeret.

S megbecsülöm azokat, kik  
 Izleltették énvelem,  
 Mi bolondos bűvösbájos  
 Jóság az a szerelem . . .  
 Kik emelték, nemesíték  
 Odáig a szívemet,  
 Hogy most bozzá szoríthassam  
 A te göndör fejedet!«

Az ablakhoz fut az asszony, —  
 S nézi a szálló ködöt,  
 — Kertet, fenyvest, — mit a vén tél  
 Hófuvással befödött; —  
 És úgy hűti forró arczát . . .  
 Jégvirágos ablakon —  
 S észrevétlen két kicsi könny  
 Hull le mindkét oldalon . . .

»Ejnye, ejnye, édes gazdám,  
 Maga mire nem tanít!  
 — Férfi ismer két szerelmet:  
 Egy régit s a mostanit!  
 — Óh, a nősziv egyről tud csak,  
 S ez az aranyos jelen —  
 Nem tétováz, nem emlékszik  
 Az igazi szerelem!«

Hátra sandít a menyecske:  
 Hogy végződik a dolog?!  
 — — Hű vizsláját simogatja  
 A gazda s csak mosolyog . . .  
 Nagy a csönd; csak a tűz pattog,  
 Futó pirt fest a falon —  
 Künt a havas éjszakába  
 Vész a róna és halom.

## Erdőirtás.

Érdőszélen megcsillan a fejsze,  
S villámként csap a vén fa törzséhez,  
Tompán mordul az erdei visszhang,  
Mely a fákkal mindég együtt érez . . .

Ujra csillan, újra csattan szászszor,  
S a vén fa áll büszkén és keményen,  
De emberkéz hangyaműködése  
Végre mégis kifog a szegényen . . .

Recseg, ropog, lombja fájva zizzen,  
Gyilkosai félve futnak tőle, —  
Tetejéről egy madárka rebben, —  
Dalos lelke most száll el belőle . . .

Összeomlik tompa dörrenéssel,  
Kis csemetét, bimbót elsodorva, —  
Viharokkal játszó koronája  
Ott fürdik a szennyes uti porba' . . .



A többi fa haraggal rázkódik,  
 Halva a táj legszebb óriása,  
 Halálának búbánatos jajja  
 Elenyészik az erdő zúgásba . . .

Száz kis bogár reszketve menekszik  
 Sátorába lankadó levélnek;  
 Azt gondolják: utolsó ítélet — — —  
 Ha nagy bukik, a kicsinyek félnek.

Ott, hol eddig örökös árnyék volt,  
 Ott is éget a nap forró csókja —  
 S fényében már lelkenedezve tánczol  
 Messze rétek kaczer pillangója.

Új a gazda! — menjen, a mi régi! —  
 Tüzre vén fák hitvány törzse, ága!  
 — Jó helyedbe valami szép díszkert,  
 Üvegházak száz csodás virága . . .

Érted hullik, erdők szép halottja  
 Az én könnyen s a fűszál harmatja,  
 S nem neveti ki azt gerle, mókus,  
 Ki a nagyot őszintén siratja.

A régiek, nagyok sorra mennek,  
Lép nyomukba gyarlók nemzedéke, —  
Az őserő pusztuljon csak egyre,  
Szebb az ujnak üvegházi éke . . .

Igaz, talán kevesebb az árnyék . . .  
A nap áraszt fényt és melegséget . . .  
De nincs is hely édes üdülésre,  
A fénysugár fonnyaszt, perzsel, éget!

OSZK

## Ünneplések.

A válon leng a régi mente,  
És megcsörren az ősi kard . . .  
Sugárzó arczczal annyi honfi  
Az emlék templomába tart . . .  
Ünnepelni! — magasztos isten,  
Mosolyogva néz ránk napszemed!  
— Velök megyek, — de nem tudom mért,  
Valami bántja lelkemet!

Ma ezer éve . . . ötven éve . . .  
Óh, mily hatalmas gondolat:  
Csillagok, világok lehulltak,  
De e nemzet küzd, él, halad . . .  
Virágszirmot terem a hant is,  
Mely annyi drágát eltemet, — —  
Szakitok én is, — s nem tudom, mért  
Valami bántja lelkemet . . .

A »Hymnus,« — »Szózat« szent dalától  
 Cseng templom, utca és terem, —  
 Lakomákon kristálypohárban  
 Felcsillan, mit Tokaj terem, —  
 És lelkesülve, mint a többi,  
 Üritek én is serleget —  
 Tiszta szivvel! — de isten tudja,  
 Valami bántja lelkemet . . .

És emlékeztünk, — szónokoltunk, —  
 Minden sziv olyan büszke volt, —  
 Hogy annyi tenger szenvedés közt  
 A magyar nép meg nem hajolt.  
 Oh, milyen büszke vagyok én is,  
 Hangoztatok daczos »nem«-et —  
 — De ez az ünnep még se' teljes,  
 És ez úgy bántja lelkemet!

Ünnep újra és ünnep egyre, — —  
 Dicső hazám, ez nem elég!  
 Még másra képes, másra vágyik  
 A honfilélek, a derék!  
 — A régi napfényt sohse fedje  
 Borongós őszi ködlepel, —  
 De tegyük mi is egyszer olyat,  
 Mit az utókor ünnepel!

## A gyónás.

### I.

A falusi templom  
Szines ablakin át  
A májusi napfény  
Ragyog be glóriát.  
Néha tér be egy-egy  
Ködmenes atyafi  
Az istennel egypár  
Igaz szót váltani.

Hétköznapi csönd van itt,  
Hacsak nem orgonál  
Az ablak-üvegen  
Egy kis zsongó bogár.  
Most is az ifjú pap  
Mereng ott egy maga,  
Elbódítá tömjén,  
S száradt virág szaga.



Miről álmadozik,  
 Az isten tudja azt,  
 Tán sirat szerelmet,  
 Örömtelen tavaszt . . .  
 Suhogó lépések  
 Észre térítik őt, —  
 Uri lány térdel le  
 A gyónószék előtt.

Liljom üde arcza  
 Rózsásra kipirul, —  
 Ezüstpántos könyve  
 Kis kezéből kihull, —  
 Két bogárszín szeme  
 Friss harmattal teli, —  
 Imádságos szája  
 Félve esdekeli:

»Én bűnös lelkemet  
 Oldozd fel jó atyám!  
 — Hogy méltón viseljem  
 Holnap hószín ruhám,  
 S ne vessen meg a szent  
 Virág homlokomon,  
 E szót »holtomiglan«  
 Ha el kell mondanom . . .«

»Minden jó léleknek  
Istennél kegyelem!  
Hisz sohsem volna szenny  
Egy virágkehelyen:  
Uti port rá csupán  
Nyár kóbor szele hord —  
A lélekre a lét  
Fujja a bűnt — e port . . .«

»Úgy hát mondd, szent atyám,  
Vajjon jó tett-e az,  
Ha szivem szerelme  
Tiszta, erős, igaz:  
És mégis lemondok —  
Bár nehéz e kereszt —  
De hát apai szív  
Esdve így kérte ezt . . .«

»Szent önmegtágadás  
A szülők kedveért!  
Legyen százszor áldott,  
A ki ilyenhez ért!  
Szived igazgyöngyét  
Hogy így feláldozád:  
Az isten az égben  
Mosolygva néz reád!«

»Mondd azt is, szent atyám,

Vétkezik az a nő,

Kiben oltár előtt

Van bátorság, erő,

Hogy szent esküt tegyen:

»Tied leszek, — tied —«

— Mikor a lelkében

Még mindig mást szeret? . . . .«

»Szegény leány — ez már

Nem hőstett, — árulás!

Ez hármasszörnyű bűn,

Mit tilt a szentírás:

Megcsalod, kit szeretsz, —

S kit karod befogad —

Egy éltet kioltasz:

Megölted tenmagad!«

Fölállt a kis leány,

Lábujhegyen kiment;

A pap imádkozott; —

Mély csönd lett odabent —

Csak fönt az oltáron —

Az örök láng megett —

Lehullott egy rózsa

S gyertya lángba esett . . . .

## II.

A templom ajtaja befonva zöld ággal,  
 Az ut be van hintve május gyöngyvirággal;  
 Sürögnek, forognak, kandi népség tódul,  
 Futkosnak, kezdve a mestertül, birótul;  
 Sugár szép legények zsinóros dolmányban,  
 Kökényszemű lányok, isten tudja hányan —  
 És sok piros kontyos, rózsá arcú asszony,  
 (Az ember nem tudná, rózsát hol szakaszszon!?)  
 Fontosan bológat Sára, Marcsa néne,  
 Fekete keszkenőt kötött mind fejére;  
 Ott a libapásztor, másként baj is esnék,  
 —Nem is mondja el most húzva »dicsértessék«—  
 Biczeg a sekrestyés — neki legtöbb dolga,  
 Mozgatja ősz bajszát, sunyorgat mosolygva;  
 A sovány mester úr jobbra balra hajlik, —  
 —Most mind elhallgatnak, —lódobogás hallik...

Ott a szenttamási vén curia felül  
 Léptet sötét pejen nyalka hajdu elül;  
 Alig bír a kocsis a négy fehér lóval,  
 Melyek csak tánczolnak az üveghintóval;  
 Tüszkölnek, reszketnek, szálldosva szállnának  
 Váró kapujához földi boldogságnak, —

Avagy isten tudja, tüzes viharon át  
 Az égig ragadnák az angyalszép arát.  
 Szűzhónál fehérebb uszályos ruhája,  
 Liljomnál fehérebb ártatlan orczája ;  
 A fülében gyémánt, mint kicsi nap villan,  
 De fényesb a gyémánt, mely szemében csillan...

Arához illenek

A könnyel telt szemek . . .

Délczeg a vőlegény, a vármegye »szentje« —  
 Derekán ősi kard, vállán párduczmente ;  
 Bársonyban, selyemben hét megye virága  
 Eljött kísérni őt a nagy boldogságba . . .  
 Leghátul feketén Szenttamásnak ura,  
 Sasé a nézése, szikla a szigora ;  
 Nincs, mi a szemében könnycseppet fakaszson,  
 Sír ott helyette is egy jó öregasszony . . .

Mikor a mátkapár a szent küszöbre lép,  
 Tisztelettel, némán áll sorfalat a nép.  
 A büszke ősz kegyúr még egyszer szétekint,  
 Légyszárnya se' hallik, mikor kezével int . . .  
 A vőlegény mosolyg, a mennyasszony reszket,  
 Mostan jó be a pap, mostan vett keresztet,  
 Arczán általömlik a percz ihletése,  
 Most hangzik el majd a szerelem kérdése . . .



Félelem s gyönyör száll titkon át sok sziven,  
Hogyan fog hangzani ez az örök »igen« . . .

„Kötni és oldani nékem adta isten —  
És oldanom kell ott, hol szerelem nincsen ;  
Ha ember meggyülöl, ha e föld is kivet :  
Én — én meg nem áldom soha ezt a frigyét —  
Én nem kötöm össze, mi nincs kötve égben,  
Hagyjátok egymást el az isten nevében !“

»Koldus, kit kegyeltem, — el onnan nyomorult!«  
— Jajdul az ősz kegyúr az ifju pap felé —  
A mátká kezéből a kivont kard kihullt, —  
Mikor a pap lelép a hóara elé ;  
Mint Mihály arkangyal, egy édent elzárva,  
Áll a halovány pap a vőlegény előtt —  
Egy lehullott myrtust szorít ajakára,  
Hogy ez a szűzvirág adjon neki erőt . . .

„Vőlegény, — ősz apa ! — fájdalmad tisztelem,  
De sziveket ölni — áldással — nem hagyok,  
— Ez az isten-háza — ti szolgák e helyen,  
S én, isten szolgája oltárnál úr vagyok ! . . .“

Mint a zsongó méhraj, oszlanak a hívők ;  
Köhent a sekrestyés, — „ki élt ily esküvőt“

„Ez is szent ige volt,“ — „Isten ujjá, lássa!“  
 — S elkong az utolsó lépés koppanása;  
 A pap meg leül az oltár lépcséjére  
 És fejét zokogva hajtja tenyerébe . . .

## III.

Az Almás, a Bogár nagyot bólogatott,  
 Jól meg-megkapálva a sárga homokot;  
 Megzökkent a kocsi, kavics volt alatta,  
 A kocsis a nyelvét majd ketté harapta, —  
 Meg is haragudott s csipős ostorvéggel  
 Egy pár árva kórót suhingatott széjjel;  
 Majd hamar megbékült s füttyörészett vigan —  
 Annál komorabb az utas a kocsiban:  
 Beleburkolószik a sötét talárba,  
 Hogy a hűvös szellő át meg át ne járja, —  
 De azért csak fázik, bár szive oly meleg,  
 S merengő szeméből forró könny is pereg.

Majd a zöld ablakos nemesi lak mellett  
 Nézi, nézi mélán a kis üres kertet,  
 S rászól a kocsisra: „Lassabban hajts, Peti!“  
 És ugy fogai közt halkan elrebegi:  
 „Egy pap kiátkozva — ennyi csak az egész!  
 — De a kit te szeretsz, mostan már azé léssz!“

— El innét örökre: szívem kitépése . . .  
Sebesült harczosnak kemény egy harcz vala;  
— Dalos szád, kék szemed lelkembe van vésve,  
Szenttamási pusztá szőke kis angyala!

Aztán elhallgatott s lélekezett egy mélyet,  
A pusztai légből, mely maga az élet,  
Mely fésző vadvirág mézes lehellése,  
Mely gyógyító balzsam minden szenvedésre . . .  
A csöndben hallani gerle nevetését,  
Majd két kicsi madár csendes enyelgését;  
A távolból pedig lassan hullámozva  
Esti »ave« hangját hűvös szellő hozza; —  
Lekapja a kocsis a pörge kalapot,  
S méla szemmel nézi a nyugovó napot; —  
A kezét kulcsolja az utas imázva,  
Még egy pillantást vet a hallgatag házra,  
Aztán az erdőnél még egy kanyarulat,  
S eltűnik a kocsi rózsás párák alatt,  
Miket a szürkület maga előtt terel  
Himes rétet, házat irigyen földve el . . .

## Október.

¶ Fut a gőzmasina csillagtalán éjjel,  
Keresi az utat két vörös szemével;  
Majd nagyokat pipál, aztán rikkant fájva  
Ki az októberi ködös éjszakába.  
Az eltévedt szikrák, e kis fénybogarak,  
Tarlók hideg rögjén lassan haldoklanak;  
Hüvös őszi szellő mélázva viszi szét:  
»Verje meg az isten gőzkocsi kerekét . . .«

Napkeleti ködben még alig pitymallik,  
Vándorló madárnak bucsuszava hallik;  
Megrezzen a cserjés fonnyadt levelese, —  
Titkos sugdosása talán tündérmese . . .  
Vagy sárgult galyait hajnali szél hajtja?  
— — Szegény magyar baka maséroz át rajta,  
És úgy panaszolja az egész világnak,  
Hogy »vékony héja van a piros almának . . .«



A rácsos ablakot sűrű eső veri;  
 Jó az égnek: könnyét lehullatni meri;  
 A szegény fiú is aranyért nem adná,  
 Ha úgy egy-egy könnyét titkon hullathatná!  
 — Magányos czellában ki is venné észre?!  
 — Az ajtón fejes sas haragosan néz le — —  
 És a szegény fiú szomoruan kéri,  
 Hogy ő »szeretne a császárral beszélni!«

Ki kardcsapások közt nőttél fel e hazán,  
 Deli magyar népem gyáva lettél talán?  
 Bátorság, gyöngyélet — régi mesévé lett?  
 Csak siralmas neked a katona-élet?!  
 Gőzkocsi kerekét ugyan mért átkozod?  
 S a császárt megkérni mire is akarod?  
 S az anya lágy szívű . . . nem büszke fiára,  
 Ki daliás hadfi, mint erdők sudára?

— Értlek, puszták fia! nem mindig így lesz az!  
 Még egy októberből lesz aranyos tavasz:  
 Naposabb, boldogabb minden kikeletnél,  
 Mikor nem siratod, hogy katona lettél!  
 Mikor nem a császár kenyerét eszed majd,  
 Mikor a német szó az igába nem hajt, —  
 Ezt hallod »előre«! — mit szived, lelked ért,  
 S küzdesz a hazáért, mennyország-földedért!



## Pályatervek.

**T**emplomba ment a kicsinek  
Édes anyja, apja, —  
A mai nap, két év előtt  
Esküvőjük napja.  
Az aranyszáju szent papot  
Meghallgatták végig,  
Imájukat angyal vitte  
Föl a magas égis.

És otthon így szólt az apa:  
»Kis anyjukom, édes!  
A mi papunk milyen derék,  
Ajka mily beszédes!  
Hogy zengett a szeretetről —  
Lelkem meleg tőle, —  
Kis szívem, ha fiunk felnő,  
Pap legyen belőle!«

Urnapja volt; a katonák  
 Csillogtak a napban —  
 Csákójukon a tölgylevél  
 Hirdeti: nagy nap van.  
 Csodásan cseng a zeneszó  
 Virágszagu légben, —  
 Óh, ennek még az isten is  
 Örül fent az égben . . .

Anyja karján a kis fiú  
 Kacsóit kulcsolja:  
 Bár a sok egyforma bácsi  
 Mind 'játéka' volna . . .  
 Az apa boldogan nevet:  
 »Jelszó lesz: előre! —  
 A mi fiunknak tetszik ez,  
 Honvéd lesz belőle.«

Egy zimankós őszi napon  
 A férj s felesége  
 Összekaptak, feleseltek,  
 Nem jó lesz a vége!  
 — A kis fiu felkaczagott  
 Kis kék bölcsejében, —  
 S bársonykézzel apját, anyját  
 Megsimítá szépen.

Mindakettő térdre borult —  
 Arczuk égett pirba', —  
 Csókolták a picziny lelket  
 Örömkönnyüt sirva . . .  
 »Látod, perünk eldöntötte  
 Szivünk békítője —  
 Engem simít, téged simít —  
 Biró lesz belőle!«

Karácsony lett. A kis fiu  
 Apró szive reszket,  
 Mint madárka, melyet anyja  
 Szárnyára eresztett;  
 S többet nem ver, bár száz gyertya  
 Ezüstoffényét szórja —  
 Rózsásszája nem mosolyog  
 A csengetyűszóra . . .

Édes anyja sirva borul  
 A kis vaságy mellé,  
 Sugó szóval, varázscsókka  
 Tán életre keltné!  
 »Szivszakadás lett reményünk!  
 — Az égből néz ő le! —«  
 Halkan szól az édesapa:  
 ,Angyal lett belőle . . .'

## Szent Péter és a vén cigány.

A falu határán, az országut mellett,  
A hol csak bojtorján s uti lapu termett,  
Áll a vén szent Péter, poros köpeny rajta,  
S megbénult kezében rozzant kulcsát tartja.  
A falu menyország, hogy ő mint őr áll ott?  
De hát ki is látott zsúppos menyországot?  
Nos: van bent lány, legény, van jó férj,  
[feleség;  
És két szerető szív mennyországhoz elég.

Mint ez uti kőszent, éppen olyan árva,  
Az, a ki oldalán a jó utast várja; —  
A szent s a vén cigány együtt laknak szépen  
Aranyos kalászu rónák közepében.  
Együtt sütkéreznek, együtt áznak, fáznak,  
Ikrek lehetnének, egymásra formáznak;  
Az öreg cigánynak hallgató társ kellett:  
S meg nem unja magát Péter nóta mellett.

Nyalka menyecske jön nyárfás tanya felül, —  
 Kacsintós szemétől a felhő kiderül!  
 Piros kontyos fején takaros vékát hoz,  
 Tömöstömve viszi jó férje-urához,  
 A ki amott kaszál a szélső berekben —  
 A hol a forróság legjobban megrekken —  
 Mi jó lesz annak a hüs lőre, lágy kenyér,  
 Meg mellé édes csók, mely mindennel felér!

Hogy meglátja Marczit, leteszi a vékát,  
 S odadja kenyere nagyobb darabékát —  
 Meg a zöld korsóból kortyot is ád néki,  
 — Ne kelljen szegénynek szomjan itt elégni;  
 És az öreg cigány eszét majd elveszti,  
 Kakastolla mellől egy vadrózsát vesz ki,  
 És a menyecskének egyre muzsikálja,  
 Hogy »rózsabokorban jött ő a világra...«

Szálló por lepi be a rezgő nyárfákat,  
 A kutágas felül csikósbojtár vágat;  
 Inge, pántlikája lobog lengő szélben,  
 Szerелеmláng lobog bogárszín szemében.  
 Vágat, de Marczinak a kis palánkon át  
 Leveti utolsó Máriás-huszasát —  
 Marczy meg édesen, mintha ábrándozna,  
 Huzza »fakó lovam fel van kantározva...«



Megint porzik az ut, apró kavics ropog,  
 Négy habos szürkével üveghintó robog,  
 Valami borotvált németforma hajtja —  
 Legalább is gróf az, aki ott ül rajta . . .  
 Marczi hurján csendül Rákóczy kesergő,  
 S feleletül néki ezt fujja a szellő:  
 »Ezt az ócska szobrot befestetem ismét, —  
 S e kóbor czinczogót elhajtatom innét!«

Marczinak kezéből kihull nyirettyüje,  
 Szívében bentszorult a dal keserűje;  
 Ránczos homlokához tartá fáradt kezét,  
 Hogy ugy jobban lásson, vagy rendezze eszét —  
 Úgy áll mozdulatlan Szent Péter oldalán,  
 — Melyik itt a kőszent, nem is tudnák talán, —  
 S mig egy kis bogáncson nagyot rugott lába,  
 Zokogva borult a vén kőszent nyakába.

»Hallod-e Szent Péter, derék öreg koma,  
 Mindkettőnkön látszik napfény, zápor nyoma,  
 Megbarnultunk jócskán, s czifra lett a ruhánk,  
 Kalácsot, pecsenyét nem is kóstolt a szánk . . .  
 Igaz, te szerencsés, te sohsem vagy éhes,  
 Meghát a subád is nemsokára szép lesz —  
 No most már a kulcsod oda beereszthet,  
 Hol, kinek nem volt még, az is kap keresztet . . .

De hát addig is, míg magam elmondhatom,  
Mondd el az istennek sok nehéz panaszom ;  
Mondd, hogy van magyar sziv, mond d el, sird  
[el fájva,  
A melynek nem kell már a puszta nótája . . .  
Mondd, hogy van magyar sziv, a mely már nem  
[hallja,  
Ha elhangzik hozzá honfibánat jajja . . .  
Ej, de nem értek én a czifra beszédhez,  
Hogyha kőből vagy is, ide hallgass, érezz ! . . .«

Aztán a fülébe huzott keservesen,  
Hogy nem birta ki még az ég felhője sem,  
Hogy a szegény cigányt ott ne sirassa meg :  
Cseperegni kezdett lassu, hüs permeteg . . .  
S nem vetődött többé a vén Marczy erre, —  
Szent Péter meg kapott »uj ruhát« reggelre, —  
De már csak omladoz, bánkódik azóta,  
Mert nem cseng fülébe többet olyan nóta . . .

## Az én őszi dalom.

Megint egy dal, pedig »őszi«!

Azt hiszitek, méla lesz?!

— Az én lelkem őszi búban

Soha el nem tévedez.

Nem halál ez — édes álom

E hatalmas hervadás,

Azért hervad minden itt csak,

Hogy legyen feltámadás!

Ugy e szél fujt . . . a száraz galy

Fájdalmasan zizegett . . .

Ej, dehogy is — Sára néne

Szedte, csak úgy recsegett:

»Szép száraz ősz, csak föl nem<sup>z</sup>ér

Veled a nyár napja sem —

Szabad száraz ágat szednem:

Ma lesz meleg levesem . . . .«

S azt gondolják, hogy busong itt  
 Az a szürke kis veréb,  
 Hogy nem mehet Olaszhonba,  
 Ámbátor utazni szép!?  
 Azt csipegte párja éppen:  
 »Gyere velem, kedvesem;  
 Ott a házi galamboknál  
 Jut nekünk is buzaszem!«

S tán nincs vigság őszi tájon?  
 Van bizony és mennyi sok!  
 — Katalinbált rendezének  
 A kedélyes mókusok:  
 Vadgesztenyét játszanak ki,  
 A legbohóbb kapja meg,  
 S ugrándozva körülejti  
 Az a kedves kis sereg.

S mit elejt egy ily kis pajtás,  
 A megsárgult levelen  
 Az én lelkem azt olvassa:  
 Bimbó lesz még e helyen.  
 — Hát mi bús van a jó őszben? —  
 — Vegyük a jót, a mit ad —  
 Ha keressük, megtaláljuk  
 Mindenben a naposat!

## Harmóniát!

Mennyi magasztos hang van a húrban,  
Bűvös és édes — ki sejti azt:  
És a mint művész vagy kontár játszik:  
Nemesen cseng vagy hallat panaszt.  
Csak ilyen húr az emberi szív is,  
S a sors a kontár vagy a művész —  
S a hogy ez játszik, — a szív verése  
Magával ragad — vagy kárba vész.

Mennyi tetterős, bátor lélek van —  
És elmulik, — — mert a sors irigy . . .  
Óh, az átkos mindennapiságban  
Hányat láttam tönkremenni így!  
Mindennapiság: Borgiák mérge,  
Öl, bár nem jár vele fájdalom,  
Öl, mint zuzmara, mely alatt sorvad  
A fakadó rügy fiatalon.



Vigyetek bérczek vad közepébe,  
 Hol zivatar sziklán megreked,  
 Hol kebelembe visszaszorítja  
 A szirt a duló érzelmeket . . .  
 A futó felleg lesirja könnyét,  
 Ha szirt havas orma a gát —  
 Tán könnyül az én lelkem is ottan,  
 Ha igazán kisirja magát!

Vigyetek délre, napos világba,  
 Hol örökös a szép kikelet,  
 Hol bimbót látok, madarat hallok,  
 Sárguló néma avar helyett;  
 Hol mandolinhang és jázmin illat  
 Elhiteti még újra velem,  
 Hogy nem vagyok én még tompa, fáradt . . .  
 És van gyönyör és van szerelem . . .

Vagy küldjete bármi küzdelemben  
 S kérjete szörnyü áldozatot:  
 Megyek e harciba, bárha cserébe  
 Szivem vére is maradna ott . . .  
 Csak ki, ki e mindennapiságból,  
 Menjen ez bárha romokon át —  
 Közel a húr a megpattanáshoz —  
 Ifju lelkemnek harmóniát!

## Az én sirom.

Palotát raknak, — fényes palotát,  
A békeország hallgatag helyén;  
Az esti szellő csákányok zaját  
És dal hullámit fujja át felém . . .  
Tánczolni — élni — küzdni fognak ott!  
A nyüzsögő nép ereklyét tipor . . .  
Magadat soha ki nem nyughatod,  
Még a siron tul sem, emberi por!?

Nem, barátim, ne tegyetek ide;  
E gondolattól már most reszketek —  
Kinek tiétek volt egész szive,  
Azt óvja, védje áldott kezetek!  
Ha szélbe hintnék hűlt szívem porát,  
Megérzeném, és fájna végtelen . . .  
Egy marok földre a lét jogot ad:  
Egy sirt a pusztán adjadok nekem!

Egy sírt a pusztán, hol egy fasudár  
 Örökre hirdeti sirom helyét,  
 S a régi törzset vész legyőzze bár,  
 Majd uj hajtás megveti gyökerét;  
 Zúgó lombok el fogják mondani,  
 Ha vándor alájuk pihenni tért:  
 »Itt lent édesen nyugszik valaki,  
 — Egy fáradt vándor, ki már célhoz ért...«

Egy sírt a pusztán — rónák közepén,  
 Hol vetések lágyan hullámzanak, —  
 S imát hallok a munka ünnepén:  
 Imáját rónám hű fiainak . . .  
 A magyar szó hozzám lehangzik ott,  
 Szerelemről az arató dalol . . . —  
 Szabadság, majd itt ébred hajnalod,  
 Mely messze bár, de pirkad valahol . . .

Egy sírt a pusztán! vadvirág alatt,  
 Melyre pillangó mézet szivni jár,  
 Melynek lágy ölen párjával mulat  
 Csapongó kedvű, csicsergő madár —  
 Ott alszom én majd, — hosszan, édesen,  
 A porrá vált sziv is érezni fog . . .  
 Élet, szabadság, titkos végtelen;  
 Ott álmodom majd tovább rólatok . . .

## TARTALOM.

|   |    |
|---|----|
| A magyar ember teremtése . . . . .            | 5  |
| Vörös szegfű . . . . .                        | 10 |
| Őszi szántás . . . . .                        | 12 |
| Karácsonyi levél . . . . .                    | 15 |
| Egy pusztáért a Balaton mellett . . . . .     | 17 |
| Várakozás, vágycokozás . . . . .              | 19 |
| A Balaton színezüst hulláma . . . . .         | 21 |
| Első pöröm . . . . .                          | 23 |
| Altatás . . . . .                             | 26 |
| Szerény letter . . . . .                      | 29 |
| Lesz virág . . . . .                          | 31 |
| A harangozó . . . . .                         | 33 |
| Szylveszter az erdőszélen . . . . .           | 37 |
| Santa Lucia . . . . .                         | 39 |
| A nap ragyoghat . . . . .                     | 43 |
| Pusztán születtem . . . . .                   | 45 |
| Unnep . . . . .                               | 47 |
| Az új szomszéd . . . . .                      | 49 |
| Jób András . . . . .                          | 52 |
| A magános fakereszt . . . . .                 | 55 |
| Ez a kis lány . . . . .                       | 57 |
| Az emlék . . . . .                            | 59 |
| A közhuszár . . . . .                         | 61 |
| Lelki furdalás. (Giovanni Berchet.) . . . . . | 63 |





OSZK

Osztály Széchenyi Könyvtár







